

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 28^ο | ΑΘΗΝΑΙ 15-28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1914 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1051

Π Α Σ Χ Α

Μετά αιώνα δοκιμασίας και διωγμούς της φυλής, μετά αιώνα χωρισμού της μητέρας Ελλάδος από τα αγαπημένα της παιδιά της Μακεδονίας της Ήπειρου και των νήσων έφθασε τέλος το Πάσχα της ελευθερίας, το Πάσχα της εκ της δουλείας αναστάσεως, το Πάσχα της αναγεννήσεως της φυλής.

Εκείνος ό όποιος έμαρτύρησε και έσταυρώθηκε και ανέστη δια να κηρύξει εις τον κόσμο τας ώρας της ελευθερίας άρχάς, Εκείνος ό όποιος έθεμελίωσε την διδασκαλίαν του εις τό **οὐκ ένι δοῦλος και άρχων**, Εκείνος του όποιου την Ανάστασιν πανηγυρίζομεν σήμερα, έδωκε τό θάρρος της αυταπαρνήσεως, της αυτοθυσίας και του άλτρονισμού εις τους ήρωας, που έπότισαν με τό αίμα των και έξηρόθασαν με την ζωή των την ελευθερίαν τόσων χιλιάδων αδελφών.

Τό σημερινόν λοιπόν Πάσχα, τό Πάσχα της θρησκείας της Αγάπης συμπύπτει με τό Έθνικόν Πάσχα της φυλής. Δέν πανηγυρίζομεν σήμερα την Ανάστασιν μόνον του θεανθρώπου αλλά και την Ανάστασιν της φυλής, ή όποία άνεβαπτίσθη εις ποταμούς αίμάτων και άνεγεννήθη εις δύναμιν και δόξαν άθάνατον. Δέν ευχαριστούμεν σήμερα μόνον εκείνον που άπελευθέρωσε τας ψυχάς και έξύψωσε τά πνεύματα εις τους ιδανικούς όρίζοντας της αλήθειας, αλλά όλους εκείνους, οι όποιοι έσπασαν τά σίδερα, και έξορήμισαν τά ύψηλά τείχη της φυλακής της δου-

λείας. Έάν Εκείνος έχάρισε την ελευθερίαν εις την ανθρωπότητα όλην, αυτοί έχάρισαν την ελευθερίαν και έδωκαν με τας θυσίας των τον περιφανέστερον τρόπον της αγάπης εις την φυλήν.

Η πίστις προς την Πατρίδα είναι έξίσου μεγάλη και ιερά όσον ή πίστις προς την θρησκείαν, ή πίστις προς τον Θεόν. Και είναι ζήτημα εν οι μάρτυρες της θρησκείας έξυπηρέτησαν την ανθρωπότητα και έξύψωσαν αυτό τό πνεύμα του Χριστιανισμού τόσον ύψηλά και εις τόσον ενδοεις και ιδανικούς όρίζοντας όσον οι μάρτυρες της πατρίδος.

Όταν μάλιστα ή πατρις αυτή ύπηρεξεν άνεκαθεν και πάντοτε ή προνομοιοϋχος χώρα του φωτός, όταν ή πατρις αυτή ύπηρεξεν ή έστία, εις την όποιαν άνεξητήθη ή αλήθεια, όταν ή πατρις αυτή ύπηρεξεν ή μυσταγωγός κάθε καιού και κάθε ώραίου, όταν ή πατρις αυτή ύπηρεξεν ή πνευματική κολυμβήθρα της ανθρωπότητος, τότε όσοι άγωνίσθησαν δια την έξυψώσουν και πάλιν εις την συνείδησιν του κόσμου όλου, όσοι ένθυσίασαν την ζωή των δια να της έγείρουν και πάλιν νέον θρόνον δόξης και τιμής, είναι μάρτυρες άξιοι ευγνωμοσύνης και τιμής, και αποτελούν τό Έθνικόν Πάνθεον, του όποιου την εορτήν ό Έλληνομός οφείλει να εορτάζει με την μεγάλην εορτήν της θρησκείας.

Διπλούν Πάσχα λοιπόν εορτάζομεν σήμερα και διπλούν Πάσχα θα εορτάζομεν εις τό μέλλον: τό Πάσχα της θρησκείας αδελφομένον με τό Πάσχα της πατρίδος.

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Σὲ ἄνθρωπον τῆς περιωπῆς τοῦ Παύλου, στὸν μέλλοντα νὰ διεξαγάγῃ ἐν Ἀθήναις ἀγῶνα ὑπῆρχε κἀτι σὺν πνευματικῇ πνοῇ. Ἦτο γεμάτος θάρρος καὶ ἐλπίδα. Γιὰ τὴν ιδέαν τοῦ Χριστοῦ εἶχε διέλθει παντοῦ ὡς νικητῆς, καὶ ἐπίστευε ὅτι καὶ ἐδῶ ἀκόμη ἤθελε νικήσει. Ἐφρανόζετο ὅτι καὶ ἕναν ἀκόμη ἐὼς ἔσωζε, ἦτο ἀρκετὸν γιὰ νὰ ἀνταμειφθοῦν οἱ κίνδυνοι καὶ οἱ κόποι του, — καὶ ὅτι θὰ ἔαθνε ἂν μὲ τὴν πίστι του ἔσωζε τὴν ἰδικήν του ψυχὴν. Ἄλλ' ὁ νοῦς του ἀπέβλεπε σὲ κἀτι μεγαλειότερο ἀπ' αὐτό. Ἐστοχάζετο ὅτι ἡ λάμψις τοῦ θριάμβου θὰ ἐφώτιζε τὴ στιγμὴν τοῦ ἡθηναικῆ σοφία καὶ εἰδωλοκρατεία θὰ ἐκλιναν μόνον πρὸ τοῦ Σταυροῦ. Ἀνυπομονοῦσε νὰ κάμῃ τὸν Ὀλυμπον νὰ σκύβῃ τὸ τρομερὸ του κεφάλι καὶ νὰ καταθέσῃ τὸ διάδημα τῶν θεῶν, εἰς τὰ πόδια Ἐκείνου ποῦ ζοῦσε στὴ Σιών καὶ οἱ πικῆρες τῶν Βάκχων καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲν ἦσαν στὴν ἀκοή του πρὸς προανακρούματα τοῦ μέλλοντος νὰ ἀντηχήσῃ «ὕμνον τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἀμνοῦ.» Κιτεχόμενον ἀπὸ τέτοια συναίσθημα, μπορούμε νὰ ἀτενίσωμε τὸν Παῦλο, σὲ μιὰ στιγμὴν ποῦ ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ πρὸ ἐνδιαφέρουσα τῆς τρικυμισμένης του ζωῆς, προετοιμαζόμενον νὰ ὁμιλήσῃ ἀπὸ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνώπιον τῶν Ἀθηναίων. Θὰ ἠσθάνετο τοὺς ἐπιβλητικούς δεσμούς τοῦ τόπου εἰς τὸν ὅποιον ἵστατο, καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον στὸ νυχτερινὸ σκοτάδι καὶ κάτω ἀπὸ τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ, ἡ δικαιοσύνη εἶχεν ἀποδοθῆ ὑπὸ τὴν ἀπισιωτέραν τῆς μορφήν, ἀπὸ τοὺς ἐντιμοτέρους χρακτῆρας. Ὡς ἐκ τῆς σχέσεώς του μὲ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς, περιεβάλλετο μὲ ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ γνώμη ἐταύτιζε μᾶλλον μὲ τὰ δόγματα τῆς συνειδήσεως καὶ τῶν θεῶν πρὸς μὲ τὴν συνήθη ἰσχὺν τῶν ἀνθρωπίνων δικαστηρίων.

Γύρω του θὰ ἔβλεπε πολλὰ ἀθάνατα τροπικὰ ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς, ἔπου τὸ πνεῦμα εἶχε νικήσῃ τὴν νίκην τῆς εἰδωλοκρατείας, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφιερωθῆ καὶ γιὰ τὴν ὁποίαν ὑπῆρχαν. Καὶ μακρὰν τῆς πόλεως τῆς περιστρεφόμενης γύρω στοὺς ναοὺς τῆς, καθὼς οἱ κάτοικοι στοὺς καθιερωμένους θεοὺς των, ἐξεδιπλώνετο στὴν ἐρσιί του αὐτῆ ἡ ἐξαισία χώρα, ὁ θαυμάσιος ὠκεανός, καὶ ὁ ἤρεμος οὐρανός μαρτυρῶν τὴν ὑπαρξίν παγκοσμίου Δημιουργοῦ, τὸν ὅποιον οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἔργα του ἠρνοῦντο.

Σὲ ἕλην τὴν Ἑλληνικὴν δόξαν ἄς προστεθῇ ἡ λαμπρότης τῆς σθουομένης ἡμέρας καὶ τοῦ δύσκαντος ἤδη ἡλίου, ἔπου ἀναμνήσεις μεγαλείου ἀνελύοντο εἰς αἰσθήματα κλαγγολίας. Νοερώς θὰ ἔβλεπε ἕνα πολυπληθὲς ἀκρακτῆριον, τοὺς ἀντιπροσώπους καθὼς ἐφρανόζετο, ὅλων ἔσων ὑπῆρχαν καὶ ὑπῆρχον· καὶ θὰ ἐσυλλογίζετο τὰ πνεύματα μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ παλαίσῃ, καὶ τῆς καρδιῆς μέσα στῆς ὁποῖας ἤθελε νὰ φυτέψῃ τὰ μυτερὰ βέλη τῆς πίστεως.

Αὐτὸ ἦτο τὸ πλῆθος τὸ τόσῳ ἔξυπνον, περιέργον, μορφωμένον· ποῦ διψοῦσε γιὰ κἀτι νέον καὶ συνηρπάζετο ἀπὸ τὴν ρητορικὴν· στὸ ὁποῖον ἐν τούτοις τραχεῖα κἀπως προφορὰ μπορούσε νὰ χάσῃ τὰ θέλητρα τῆς πρὸ πειστικῆς γλώσσης, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ὀλιγαρχία τῶν ρητόρων του μεθ' ἕλην τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς ξένου, ἡδύνατο τάχιστα νὰ ἐπανακτῆσῃ τὰ πρωτεῖα τῆς, καὶ τὰ γούστα τοῦ ὁποῖου αἱ κλίσεις, καὶ αἱ συνήθειαι θὰ ὑψωναν ὅλα τὰ τεῖχη των, ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς εὐγλωττίας. Ἐκεῖ θὰ ὑπῆρχεν ὁ ἱερεὺς, θαμβωμένος ἀπὸ μιὰ τόσῳ πρᾶκτολην ἀπόπειρα· καὶ ὁ ὁποῖος καθὼς θὰ ἐμάντενε τὸ θέμα τοῦ ρήτορος ἀνήσυχ καὶ μὲ ἐναλλάσσουσαν ὀργὴν καὶ περιφρόνησιν, θὰ μετροῦσε τὴ δύναμιν τοῦ Σαμφῶνος, ὁ ὁποῖος εἶχε σφίξει δυνατὰ τοὺς κίονας τῶν ναῶν του, ἀπειλῶν νὰ θάψῃ αὐτὸν, τοὺς βωμούς του, καὶ τοὺς θεοὺς του κάτω ἀπὸ ἐρείπιά των.

Ἐκεῖ θὰ ἦτο ὁ Στωϊκὸς τυλιγμένος στὴν ἀπάθεια τοῦ ἐγωῖσμοῦ του, χαρίζων ἤρεμα τὸ βλέμμα του σὺν νὰ παρηκαλοῦθαι παιδιὰτικο παιγνίδι. Ἐκεῖ ὁ Ἐπίκουρος δοκιμάζων τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὀμιλητοῦ, γιὰ νὰ δῆ ἂν ὑπέσχετο κἀμμιὰ ἡδονή· δαπανῶν τόση ἀκριβῶς προσοχὴ ὅση ἐχρειάζετο γιὰ νὰ μὴ χάσῃ κἀμμιὰ ἐνδεχομένη ἀπόλαυσι, καὶ δίδων πλήρη διέξοδον στὴν εἰρωνίαν ποῦ τοῦ ἔφερε ἡ ἀπαγγελία τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως. Ἐκεῖ ὁ Σοφιστῆς συγκατανεύων ἴσως σὲ κἀποια ἐπιδοκιμασία καὶ ἰληρὸ μείδιμα, ἀπὸ τὴν τεχνικότητα τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Παύλου· ἀλλὰ ἐν τῇ ἐξελέγξει τοῦ λόγου βρῖσκων ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἀπλῆς λογοτεχνικῆς ἱκανότητος, ἡ λεκτικῆς ἀγῶνος, καὶ ταλαντευόμενος μεταξὺ τῆς συνειθισμένης του ἀδυναμίας, τοῦ νὰ προσβάλῃ, νὰ περιπλέξῃ, καὶ νὰ ἀποπλανήσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ τῆς ἀντιπαθείας τὴν ὁποίαν πάντες δοκιμάζουν ὅταν εὐρεθοῦν πρὸ ἐνὸς τιμίου ζηλωτοῦ τοῦ λόγου. Ἐκεῖ ὁ δοῦλος πρᾶκστεκων τὸν κύριον καὶ προσπαθῶν νὰ συνάξῃ μερικὲς σκόρπιες νότες

ἀπὸ τὸ τόσῳ ἀκατάληπτον καὶ εὐλογημένον αὐτὸ δόγμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος, ποῦ ὁ ἄνεμος θὰ τοῦ ἔφερε ἀφοῦ ἐπληττε πρῶτα τοῦ κυρίου τὰ ὄτα.

Πρὸ πέρα ὁ νέος καὶ εὐγενὴς Ρωμαῖος, ποῦ εἶχεν ἔλθει στὰς Ἀθήνας γιὰ παιδείαν, — ὄχι νὰ καθῆσθαι σὺν ταπεινὸς μαθητῆς στὰ πόδια τοῦ διδασκάλου, ἀλλὰ μὲ ἕλην τὴν Ρωμαϊκὴν ὑπερηφάνειαν στὸ πρόσωπό του, νὰ ἐκλέξῃ ἀπὸ ὅτι οἱ καλλιτέχναι, οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι, ὡς φόρον ὑποταγῆς θὰ προσέφεραν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς γῆς.

Ἐὰν πρὸς στιγμὴν ὁ Παῦλος ἐκυριεύετο ἀπὸ τὸ αἶσθημα-- φυσικώτατον εἰς τὴν περίστασιν-- ὅτι ἦτο τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ τοῦ θεάματος καὶ τῆς συναθροίσεως, εἰς τὸν νοῦν του θὰ ὤρμουσε τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἰεχωβά καὶ τὰ λόγια τοῦ δοξασθέντος Χριστοῦ· τὸ φῶς ποῦ τὸν εἶχε ρίψει κάτω εἰς τὸν δρόμον του πρὸς τὴν Δαμασκόν· καὶ ἡ συναίσθησις τῶν προηγουμένων ἀγῶνων καὶ θριάμβων· καὶ ἡ προσέγγισις τῆς μελλούσης κρίσεως τῆς ὁποῖας τὴν καθολικότητα καὶ ἰσχὺν ἦτο καθῆκόν του νὰ σκαλίσῃ.

Ἀκατάβλητος καὶ ἀτρόμητος ἤρχισε: -- «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμόν ἐν ᾧ ἐπεεγόρακτο, Ἄγνωστω Θεῷ· ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν· ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενός τινας, αὐτὸς διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· ἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὀρίσας προσηταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν.

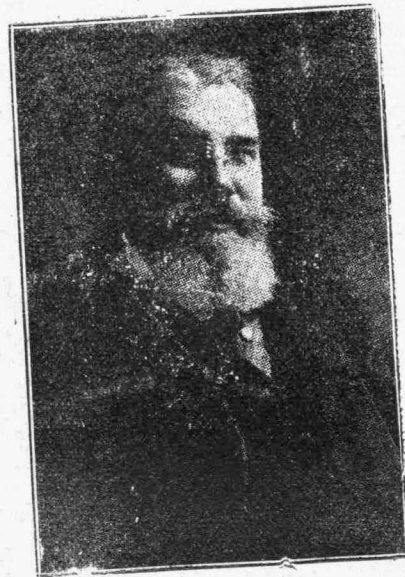
Ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν τοῦ W. J. Fox.

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἐνα γιουλάκι στοὺς ἀγροὺς ἀνθοῦσε φτωχόμειο,
ὅλων τῶν ἀγιουλιῶν ὁ ἀνθός, στὰ φύλλα του κρυμμένο.
Μιὰ βοσκοπούλα ξενόιαστη, μὲ πάτημα ἑλαφρό,
νὰ τραγουδῶντας ἔρχεται νὰ τρέξῃ στὸν ἀγρό.

Ἰμμένα συλλογίζεται μὲ πόνο τὸ ἀγιουλάκι,
νᾶμουνα τῶμορφότερο τοῦ κόσμου λουλουδάκι
μονάχα γιὰ "να τέταρτο, νὰ μ' ἔκοβε ἡ μικροῦλα,
νὰ μ' ἔσφιγγε στὰ στήθη της μονάχα μιὰ στιγμοῦλα!

Ἄχ, ὄμοι! ὅταν ἡ μικρὴ ἦρθε νὰ τρέξῃ,
τὸ φτωχὸ γιοῦλι πάτησε δίχως νὰ τὸ προσέξῃ.
Τραγοῦδησε καὶ πέθανε μὲ τὴν κρυφὴ χαρὰ:
πεθαίνω, ἀλλὰ στὰ πόδια της πεθαίνω ἀπ' τὴν καρὰ!

Ο Χ. ΝΤΕΝΙ ΚΟΣΣΕΝ
(ὁ ὑπέρμαχος τῶν Ἑπειρωτῶν).

Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΗ

... Ἀχρόνιαστὴ νυφοῦλα ἦτανε σὺν ἔφυγε ὁ ἀντρας τῆς, ὁ ἀγαπημένος τῆς, ὁ ἀξίος ναυτικός. Μὲ τὴν ὑπόσχεσι καὶ τὴν ἐλπίδα τὴν ἄφησε ὅτι θ' ἀρχοῦνταν νὰ βρεθῇ κοντὰ τῆς στὴ γέννα τῆς...

Μὰ... ἡ ἄτυχη, ἔρημη, κρυμμένη καὶ χήρα τὸ γέννησε καὶ τοῦ χάρισε τ' ὄνομα τ' ἀγαπημένο, τ' ὄνομα τοῦ πατέρου του...

Ἐνα χρόνον τώρα κι' ἀπάνω τὸ γαμάρωνε ὤμορφο, ξανθοῦλι, ροδοκόκκινο, μὲ δύο μάτια μεγάλα πράσινα ποῦ θυμίζανε τὴ θυμωμένη θάλασσα, σὺν χτυπάει τ' ἀκρογιάλι τοῦ νησιοῦ. Τὸ χαμόγελό του ἀνοίγει στὴν ἔρημη τὰ οὐράνια. Λάμψι χαρᾶς σκορπίζονταν στὸ χλωμισμένο τῆς πρόσωπο, ὅταν ἄρχισε νὰ σέρνῃ τὰ ποδαράκια του καὶ νὰ τρέξῃ κατόπι τῆς φωνάζοντας τὸ γλυκὸ, τὸ ἅγιον ὄνομα τῆς μάννας. Τ' ἄρπαξε, τὸ ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά τῆς, τὸ φιλοῦσε χίλιες φορές! Γιάννο! Γιάννο μου, γλυκεῖά μου παρηγοριά! χρυσό μου παιδί τοῦ πατέρου σου: τὸλεγε. Ὅταν τὸ νανοῦριζε στὴν κούνια του, προσκαλοῦσε ὅλα τὰ πουλιὰ καὶ τῆς τὸ κελσηθήσουν, καὶ τ' ἀεράκι καὶ τὴ δροσοῦλα τῆς αὐγῆς νὰ παίζουσαν τὰ μαλλὰκια του γλυκὰ νὰ τὸ κοιμήσουν...

Μιὰ νύχτα ἄγρια Μαρτιάτικη ἀπὸ κείνες ποῦ ὁ ἀέρας οὐρλιάζει, καὶ μανισμένος ξεριζώνει δένδρα, καὶ γκρεμίζει φτωχόπιτα, καὶ ἡ θάλασσα χτυπάει καὶ δέρνει τῆς στερεῆς καὶ

καταπίνει καράβια και παλληκάρια, εκάθονταν ή φτωχή μπροστά στο πτωχικό της τζάκι. Ήταν ή παραμονές της Λαμπρής. Ο νοῦς της άτυχης μάννας έτρεχε ... στα περασμένα... έσυλλογίζονταν, πῶς τέτοια νύχτα Μαρτιάτικη της έφαγε ή θάλασσα ή άχόρταχη τόν άνδρα της. Με άνοιχτά μάτια όνειρεύεται, ξαναζει την συφοριασμένη βραδειά.

Άξαφνα ένα φύσημα κρύο έχύθηκε μέσα στο σπῆτι, ή στέγη έτριξε, λές και ήθελε να γκρεμισθῆ, τὸ άστροπελέκι με άγριο μουγκριτό κυλίστηκε κι' έσμηξε τῆ βοή του με τῆ βοή που έκνε τὸ κύλισμα τῶν χαλικιῶν στην άκρογαλιιά. Τὸ μικρὸ έβγαλε κλάμμα σπαρχατικό... τρομασμένο... Τ' άρπάζει στην άγκαλιά της τὸ σφίγγει κρύο και να σπαράξῃ τὸ νοιώθῃ... Ο άέρρας υῤρλιάζει άγριώτερα.. άκούστηκε καθρά τὸ κράξιμο, τὸ μοιρολόι της κουκουβάγιας... έννοιωσε ή δύστυχη μιὰ λαχτάρα άλλιοιώτικη να τῆν πλακώνῃ. Σταυροκοπήθηκε φοβισμένη... τρεμουλιάζει τὸ φῶς τοῦ καντιλιού της Παναγίας .. ξανατρίζει με όρμη τὸ σπῆτι και σειέται ὄλο... και... να... ὁ χάρος μπροστά της... άπλώνει τὰ μαῦρα του τὰ παγωμένα φτερά του.

— Τὸ παιδί, φωνάζει, δὲ μου τὸ παιδί. Τρέμει ή κακότυχη ή μάννα... πέφτει στα γόνατα, δέρονεται, κρατώντας τὸ παιδί σφιχτά, μή της τ' έγρίξῃ και παρκαλεῖ.

— Έλεος! έλεος! άφησέ μου το, άρχοντα Χάρο, δές τῆν έρημιά μου, λυπήσου, σπλαχνήσου, δές τὸν πόνο μου. Τί θέλεις από μένα γιὰ ν' αφήσης τὸ παιδί μου.

— Δέν μπορῶ, εἶναι δικό μου τὸ θέλω.

— Έλεος! έλεος! και πάλι φωνάζει ή μάννα, χάρισέ μου το.

Τὰ δάκρυά της τρέχουν ποτάμι και βρέχουν τὰ κοκκαλιάρικα πόδια τοῦ Χάρου. Ο άναστεναγμός της καυτὸς βγαίνει από τὰ βάρη της καρδιάς της, και γυρεύει να ζεσάνῃ τὸν πάγο τοῦ θανάτου και να κλακώσῃ τῆ σκληρῶσύνῃ του. Τρέμει ὀλόκληρη.

Έπόνεσε ὁ άπνοος Χάρος στο φλογερὸ πόνο της μάννας.

— Άκου, της λέει, τί μπορῶ να σοῦ κάνω. Σαράντα μερόνυχτα θά παλαίψῃ τὸ παιδί μαζί μου. Σαράντα μερόνυχτα να βαστάξης άγρουπνη σιμά του και να παρασταθῆς ακούραστα, και δέν παραδοθῆς στον άδελφό μου τὸν ὕπνο, θά σοῦ τ' αφήσω ... φυλάξου από τῆ θάλασσα !!! και έχάθηκε ὁ Χάρος.

Τῆν ἴδια ὥρα άγριο κύμα έπασε στην άκρογαλιιά... και σαν φωνή ακούστηκε να λέρῃ: δικό μου εἶναι !!!

Σαράντα μερόνυχτα δίπλα στην κούνια του άγρυπνεῖ και παρκαλεῖ τῆ Θεοτόκο ή δόλχη ή μάννα. Ξερὸ ψωμί τρώει, αν της φέρῃ καμμιὰ πονετική γειτόνισσα κανένα φλιτζάνι ζεστό φασκόμηλο, βρέχει σ' αυτό τὸ ξερὸ ψωμί της, άλλιοῶς τὰ δάκρυά της τὸ κλακκώνουν. Προδότης ὁ ὕπνος τῆν ζυγώνει και γυρεύῃ να της κλείσῃ τὰ βλέφαρα. Παλαίβει, αντίστέκεται τὸν διώχνει.

Έφθασε τὸ τελευταῖο ἡμερονύχτι ... άχ! βοήθῃ με Παναγία μου, φωνάζει, νοιώθω τὰ γόνατά μου να λύνονται, βοήθῃ με... Περνοῦν και ή τελευταίες ὥρες, και νικᾷ ή μεγάλη καρδιά της μάννας, που εἶνε πέλαγος άγάπης, πόνου, και θυσίας, τὸν άπνοο, τὸν άγριο Χάρο...

Πέρασαν χρόνια... καμαρώνει ή καυμένη τὸ παλληκάρικη της. Πρῶτο στην τάξι του στο σχολεῖο φρόνιμο, πονετικό στη μάννα του και ὄμορφο, ὄμορφο πολῦ.

— Γιάννο μου, χρυσή μου παρηγοριά, νάχῃς τῆν εὐχή μου, μακρὰ από τῆ θάλασσα, τοῦ λέει, σαν δώδεκα χρόνων τώρα άγόρι, θέλει κι' αυτό με τ' άλλα παιδιὰ να κολυμπήσῃ και να παίξῃ στα γαλανὰ νερά τοῦ γιγαλοῦ. Μακρὰ από τῆ θάλασσα, εἶναι άσπλαχνῆ στο σὸί μας, αυτή μου πῆρε τὸν πατέρα σου.

Τὸ παιδί έβλεπε μιὰ τῆ μάννα του και μιὰ τῆ θάλασσα τῆ μάγισσα που τὸ τραβοῦσε σαν μαγνήτης... "Ενα καλὸ πρῶι πηδᾷ σ' ένα καράβι και φεύγει γκεμιτζόπουλο.

Τὸ χάνει ή έρημη ή μάννα, τὸ ζητάει σ' ὄλο τὸ νησί. Σαν έμαθε τῆν αλήθεια από ε-κείνους, που εἶδαν τὸ παιδί να φεύγῃ, έπεσε ξερῆ και λιγοθυμισμένη.

Στοῦς ἔξη μῆνες γύρισε ἔξαφνα, εὔρηκε τῆ πονεμένη μάννα γονατιστῆ μπροστά στο εἰκονοστάσιο.

— Μάννα! νάμκι...

— Κι κῶς ήρθε ή χαρά μου! ή άγάπη μου ή λαχτάρα μου, τὸ φῶς μου!! "Αχ! γυιέ μου, πῶς μεγάλωσες!! να μή φύγῃς πιά. Έδῶ που με βρήκες, μέρα νύχτα στέκω μπροστά στα εἰκονίσματα και γυρεύω έλεος

— Όχι, μάννα δέν φεύγω πιά.

Τῆς άράδισε απάνω στο ξυλοτράπεζό της τὰ πράγματα που της έφερε μαζί μ' ένα ὠραιο μποξά κι' ένα ρολόγι που χτυποῦσε της ὥρες και έπαιζε και μουσική. Τὸ ναυτόπουλο τὸ κούρδιζε αδιάκοπα και ή μάννα δέ χόρταινε, ν' ακούῃ τῆ μουσική που της έφερε ὁ γυιός της... Έξεχάσανε και να φάνε. Τὸν πῆρε στην άγκαλιά της, σαν τὸν καιρὸ που ήτανε μωρό, και άρχισε να τὸν νανουρίζῃ και

να φωνάζῃ τὰ πουλιὰ, να τὸν κλαιδῆσουν και τ' άγεράκι και τῆ δροσοῦλα να παίξουν στα μαλλιά του και να τὸν άποκοιμήσουν. Τὸ ναυτόπουλο κουρασμένο τὸ πῆρε ὁ ὕπνος και ή μάννα του άγάλι, άγάλι τῶθαλε στο κρεβάτι της κι' έπεσε κι' αυτή δίπλα του. Τῆς φάνονταν ψέμμα ὁ γυρισμός του, φοβόντανε ή άμοιρη να μή τὸ χάσῃ πάλι.

Μῆνες έχάρηκε κι' απόλαυσε τὸ γυιό της ή χῆρα. Πάλι ένα βράδυ τὸν έχασε, γιὰ να τὸν δῇ ὕστερα από μῆνες. Έσυνήθισε πιά στο φευγατιὸ και στο γυρισμό του, και δέν εἶχε της πρώτες λαχτάρες.

Με τὸ καιρὸ τὸ ναυτόπουλο έγινε άντρας μεγάλος, αξίος ὡς ναυτικός, παλληκάρι. Έγέμισε καλὰ και άχθῶ τὸ σπῆτι της χῆρας. Όλες ή γειτόνισσες τὸν περιχαίρουνται, και ὁ Γιάννος ήτανε ὁ ζηλευτὸς γαμπρὸς τοῦ νησιού. Τῆς μάννας ή ἐλπίδα αυτή ήτανε να τὸν ἰδῇ παντρεμένο.

— Να παντρευτῆς Γιάννο μου, τῶλεγε, να μου γεμίσης τὸ σπῆτι έγγοιάνια.

— Κι' αυτό θά γίνῃ, μάννα, μή βάνῃς σε-κλέτι.

Έλπιζε ή καυμένη, πῶς, εκείνο που δέν κατῶρθωσε ή μάννα, θά τὸ κατῶρθωνε ή γυναίκα, ανα κρητήσῃ τὸ θαλασσινὸ στη στεριά».

Έφτασε κι' απόχτησε δικό του καράβι ὁ Γιάννος. Περιφανεσ καπετάνιος και ἰδιοκτητής έσχίξε της θάλασσες δύο τώρα χρόνια...

Στα τελευταῖα κατέβηκε από τῆ μαύρη θάλασσα και χωρὶς να περάσῃ από τὸ νησί, έτράβηξε κατὰ ή Μπαρμπαραιά ποτὲ δέν εἶχε άργήσει τόσο. Από κει έγραψε της μάννας του να τὸν περιμένῃ κατὰ τῆ Λαμπρῆ και πῶς θά έμενε στο νησί ὄλο τὸ χειμῶνα.

Όλο χαρὰ ή μάννα εκαθάριζε και ετοίμαζε τὸ σπιτάκι της. Μέσα κι' έξω κάτασπρο τὸ ασέστωσε, τὰ σανίδιχ του φλουρι τάνκανε από τῆ βούρσα. Από τῆν ασπράδα και τὸ σίδηρο λαμποκοποῦσαν τὰ στρσιδῆχ τοῦ καναπέ της, τὰ μικρὰ τῶν παραθύρων της κουρτινάκιχ φρέσκια κολλαρισμένα τὰ κρέμασε.

Ένα βράδυ έλαβε γράμμα δεύτερο, πῶς σὲ δέκα, δώδεκα μέρες θάφθανε.

Αδιάκοπα ή μάννα από τὰ παραθῆρά της έβλεπε τῆν θάλασσα. Έπερίμενε τῆ βλοημένη ὥρα, που θά έμπαινε τὸ καράβι τοῦ γυιού της στο λιμάνι. Ο καιρὸς ποτὲ καλὸς, και, ποτὲ φρεσκάριζε και άγρίευε ή θάλασσα...

Μιὰ νύχτα σηκώθηκε βορραῖος άγριος. Καιρὸ εἶχε να πάρῃ τέτοιο μπουρίνι. Η θάλασσα άφριζε, βουνὰ τὰ κύματα έχύνονταν με θυμὸ

και άγρικ βοή στη στεριά. "Όλο τὸ νησί κοντὰ τὰ μεσάνυχτα σηκώθηκε στο πόδι... φωνές στο λιμάνι... ὁ καθένας εζήτοῦσε να δέσῃ καλύτερα τὸ καίκι του, άλλος να τραβῆξῃ τῆ βάρκα του έξω. Η μάννα ξεμερώθηκε στα γόνατα μπροστά στον "Αι-Νικόλα. Μόλις χάραξε έβγήκε κι' αυτή στην άκρογαλιιά. Τὸ πέλαγος άγριο, άτπρο από τοῦς άφρούς, ατελείωτο άπλώνονταν μπροστά της. Ο άέρρας έσφύριζε μανιχσμένος και έγύρευε τὸ νησί να ξεριζώσῃ.

Με μιὰ δύο ὥρες φάνηκε ένα καράβι στο πέλαγος, μακρὰ, μόλις ξεχωρίζονταν στη σκοτεινιά τοῦ καιροῦ μέσα τὰ πανιά του. "Όλοι οἱ κάτοικοι μαζεύτηκαν και καθένας έλεγε τῆ γνώμη του. Ποῦο ναῖναι τὸ καράβι; και πῶς θά μπορέσῃ να γλυτώσῃ. και να σωθῇ; ὁ κίνδυνος ήτανε φανερός. Ένας πηληὸς καπετάνιος εἶδε με τηλεσκόπιο, ὅλα τὰ πανιά τοῦ καρβιοῦ ήτανε σχισμένα, και ξαναματάτω από τὸν άγῶνα.

— Βρὲ παιδιὰ, εἶπε τὸ καράβι χάνεται, δὲ θά γλυτώσῃ, έχασε φίνεται τὸ τιμόνι, θά τὸ βουλιάξῃ τὸ κύμα. Και αλήθεια, κάθε στιγμὴ ενόμιζαν πῶς έβυθίστηκε, και, να το πάλι, έβγαине επάνω. Βοήθεια κάμμιὰ να δόσουν από τῆν ξηρὰ δέν μποροῦσαν, τὰ δύο τρία καίκια που ήτανε στο λιμάνι ήτανε πολὺ μικρὰ και αδύνατα, γιὰ ν' άψηφίσουν τέτοια φουρτοῦνα — κι' εκεί που ήτανε δεμένα ακόμη κινδυνεύανε να τὰ σπάσῃ και να τὰ κομματιάσῃ ή θάλασσα—. Η ψυχές ὄλων τῶν νησιωτῶν ήτανε κρεμκσμένες στο φουρτουνασμένο καράβι, και... να... ήρθε ή στιγμή που έβυθίστηκε, και δέν εφάνηκε πιά.

Σαν ή θάλασσα να εἶχε σκοπὸ, να καταπιῇ πρῶτα τὰ θύματά της, κι' έπειτα να γαληνέψῃ, ὁ άέρρας λιγότεψε, τὰ σύννεφα άρχισαν να τρέχουν αντίθετα, και ὁ καιρὸς άλλαξε. Τὰ κοκόριχ τοῦ νησιού έκραξαν ὅλα με μιὰς, αἰσθνόμενα τῆν άλλαξοκαιριά. Ὡς τὸ μεσημέρι έπεσε τέλεια ὁ άέρρας, μονάχα ή θάλασσα ήτανε φουσκομένη και άφρισμένη και εξακουλουθοῦσε να δέρῃ τῆ στεριά...

Έρριξαν της βάρκες μόλις λιγότεψε ὁ κίνδυνος και τράβηξαν, γιὰ να γλυτώσουν κανένα από τοῦς πνιγμένους.

Τρεῖς ὥρες παλαίψανε ή αξίες βάρκες, μὰ, τίποτα ή θάλασσα βαστοῦσε σφιχτὰ εκείνους που έπνιξε. Τῆν άλλῃ μέρα μονάχα επέταξε έξω ένα κορμί τὸ κορμί τοῦ καπετάν Γιακουμῆ τοῦ γέρου λοστρόμου της «Εὐαγγελιστρίας» τοῦ καρβιοῦ τοῦ Γιάννου, άλλο τίποτα δέν φάνηκε... οὔτε ξύλο οὔτε κορμί.

Ἡ μκύρη μάννα ἔτρεξε κι' αὐτὴ νὰ δῆ τὸν πνιγμένο... Τὸν εἶδε, κι' ἐσωριάστηκε, γιὰ τὴν τὸν γνώρισε, κι' ἀπ' τὸ βουβό του στόμα κι' τ' ἀνοιχτὰ γυλισμένα του μάτια ἔμπεσε. πῶς, ἡ χαρὰ τῆς, τὸ παιδί τῆς, ὁ Γιάννος τῆς βθευιὰ στὰ σπλάγχνα τῆς ἀχόρταγης, τῆς ἀπιστῆς τῆς θάλασσας εὐρήκε στρῶμα ἀπαλὸ ἀπὸ φύκια, κι' ἐκεῖ ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ αἰώνια χωρὶς τὸ νανούρισμα κι' τὸ τροχούδι τῆς μάννας του... Ἄζαφνα... σπικῶνετα... κι' γελῶντας ἕνα γέλιο ποῦ ἔμοιαζε οὐρλιασμα, μὲ μάτια ἀγρικ γουελομένα δείχνει τῆ γροθιά τῆς στὴ θάλασσα.

: Θάλασσα! ἄπονη! ἀπιστη!! ὅλο σου τὸ νερὸ θὰ πιῶ... νὰ σὲ στερέψω... νὰ βρῶ τὸ παιδί μου... τὸ παιδί μου ποῦ μ' ἀρπαξες καὶ τὸ κρατεῖς σφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά σου, μάγισσα!!! Τὴ δροσερά του νεράτα ζήλεψες...

Ἀπάνω στῆς φωνῆς τῆς μάννας καὶ στὸ θρηνο, ἐκεῖ ποῦ φρουσκωμένο ἔρχονταν τὸ κύμα καὶ ἔσπαζε στὴ στεριά, ἀκούστηκε σὰν μιὰ φωνή: δικό μου ἦταν...

9 Ἰανουαρίου 1914.

ΑΙΚ. ΚΑΤΣΙΦΟΥ

ΚΑΛΒΟΣ Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

Ε'

Ἀπὸ τὴν μετρικὴν του μαθητὴν ὅτι οἱ στίχοι τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθη εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν Ὁδῶν συνίστανται ἐκ συνιζήσεων καὶ τόνων, καὶ λέγονται ἐπτασύλλαβοι μὲ πρόσθεσιν στίχου πεντασύλλαβου ὅτι ὁ ποιητὴς διαορεῖ τοὺς τόνους εἰς τελικούς, πίπτοντας πάντοτε ἐπὶ τῆς ἔκτης συλλαβῆς τοῦ στίχου, εἰς ἀνεμφάτους, οἷτινες δὲν συντρέχουσιν εἰς μελοποιίαν, καὶ εἰς κυρίους τόνους, οἷτινες κατεργάζονται τὸ μέλος καὶ τὸ μέτρον ὅτι εἰς μὲν τοὺς ἐπτασύλλαβους στίχους ἢ θεοὶ τῶν κυρίων τόνων ποικίλλεται κατ' ὀκτὼ τρόπους καὶ εἰς τοὺς δεκασύλλαβους κατὰ τρεῖς, καὶ ὅτι μόνον οἱ κύριοι μετὰ τῶν τελικῶν εἶναι οἱ ἀναγκαῖοι τόνοι τοῦ στίχου. Ὁ Κάλβος προτάσσει τῶν Ὁδῶν τοῦ ἔμμετρον πρόλογον τοῦ ὁποίου ἰδοὺ οἱ πρώτοι στίχοι:

Πολυτέκνον θεῶς ὦ Μνημοσύνης
Θρέμματα περωτά, χαρὰι τοῦ ἀνθρώπου,
Καὶ τῶν μακάρων Ὀλυμπίων ἀείμνηστα
Κ' εὐτυχὴ δῶρα' ἐπὶ τὰ νῶτα ἀκάμαντα
Τῶν Ζεφύρων πετάξατε ταχέως.
Ἐσᾶς προσμένει ἡ γῆ μου' ἐκτὶ τὰ σφάγια,
Καὶ τ' ἀνθη ἐκεῖ πλουτίζουσι καὶ ἡ σμόρτα
Χιλιῶν ναούσ' τοὺς ἔκτισαν ἀνίκητα
Τῆς ἱερᾶς Ἐλευθερίας τὰ χεῖρα.

Ὁ στίχος τοῦ πρόλογου, ὡς βλέπετε, εἶναι ὁ γνωστὸς ἐνδεκασύλλαβος, ὡς μεταχειρίζεται τὸ μέτρον τοῦτο ἐπὶ τὸ ἰταλικώτερον καὶ ὁ Σολωμός, καὶ ὁ Δριμυτικὸς ἐν τῇ Βοσκοπούλῃ καὶ οἱ πλείστοι τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν μελωδικώτερον καὶ ὁμαλώτερον αὐτοῦ. Ὁ Κάλβος εἰσάγει καὶ ἐν αὐτῷ τοὺς καινοὺς μὲν, προφανῶς δὲ ἰταλιζόντας θεοὺς τῆς μετρικῆς του. Τὸν ἐνδεκασύλλαβον στίχον, συνιστάμενον καὶ τοῦτον ἐκ τόνων καὶ συνιζήσεων, διαορεῖ, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ διαφοροῦ ἐκάστοτε ἐναλλαγῆς τῶν τόνων, εἰς εἰκοσιοκτὼ εἶδη, ποικίλλοντα κατὰ τὰς θέσεις τῆς τομῆς, τῆς ἀναπαύσεως τῆς περιόδου, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μετὰ τὸν τελικὸν τόνον συλλαβῶν, κατὰ τὴν ποσότητα τῶν μακρῶν ἢ βραχέων, τὴν θέσιν, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ποσότητα τῶν συνιζήσεων καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν λέξεων. Ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων τούτων συνάγομεν ὅτι ἀντὶ τῆς σταθερᾶς καὶ μονοτρόπου ἀρμονίας τῆς ἐκ τῶν ὁμοειδῶν καὶ τῶν ὁμοιοκαταλήκτων στίχων τῶν ἐν χρήσει παρ' ἡμῶν, ὁ Κάλβος καθιεροῖ τὴν ἐναλλάττουσαν καὶ πολύτροπον ἀρμονίαν τῶν περιόδων καυχώμενος ὅτι οὕτω προσεγγίζει τοὺς ἀρχαίους. Ἄλλ' ἂς ἀκούσωμεν αὐτόν: «Ἡ ἀρμονία τῆς περιόδου εἶναι ἀναγκαῖα ὄχι μόνον ὡς ἀποτελεσματικὸν μέρος τῆς ποιήσεως, ἀλλ' ἀκόμη ὡς μέσον τὸ ὁποῖον μᾶς ἐλευθεροῖ ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα τῶν ὁμοιοκαταλήξεων, καὶ συνίσταται ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν στίχων, ἐκ τῆς αὐτῶν ποικιλίας καὶ ἐκ τῆς τομῆς τοῦ μέτρον. Οἱ κανόνες αὐτῆς ὄντες πολλοὶ ἀπὸ πολλοὺς μ' ἀκρίβειαν καὶ ἐκτεταμένως ἐξηγημένοι, δὲν ἔχουσι χώραν εἰς τὴν σημειῶσιν ταύτην. Τὰ ὅσα εἶπα εἶνε ἀρκετὰ πρὸς τοὺς ἀναγνώσκοντας τὰς ὁδὰς μου. Τὰ δὲ ἄλλα τὰ κρίνω περὶ τὰ διὰ τοὺς ἀληθεῖς ποιητὰς καὶ περιττότερα διὰ τοὺς ἀντιποιουμένους μὲν τῶν Μουσῶν τὴν εὐμέλειαν, καταδικασμένους δὲ ἀπὸ τὴν φύσιν εἰς ἄλλην ἢ τὴν ὑποουρίαν».

Ἀλλὰ καὶ τὸν δεκαπεντασύλλαβον στίχον, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει «ἡρωικὸν» διέπλαται ἐφαρμοζῶν καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὰς ἀρχάς του. «Ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διαφορῶν ἐπτασύλλαβων, ὀξυτόνων, παροξυτόνων ἢ προπαροξυτόνων, λέγει ἐν τέλει τῶν σημειώσεών του, γίνονται 676 εἶδη ἡρωικῶν στίχων, τὰ ὁποῖα μεταχειρισθέντα μὲ κρίσει συμπλάττονται τὴν γνωστὴν εἰς τοὺς παλαιούς μόνον πολύτροπον ἀρμονίαν. Ἀποφεύγοντες οὕτω τὸ μονότονον τῶν Κρητικῶν ἐπῶν, μιμούμεθα τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς καὶ χαρακτηρίζομεν τὰ ὅσα ὁ νοῦς καὶ αἱ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήσεις ἀπαιτῶν εἰς τὴν φυσικὴν καὶ τὴν φανταστικὴν οἰκουμένην».

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ποιητὴς. Ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ ἐν εἰλικρινείᾳ—ἂν καὶ ἐκφέρω τὴν ὁμολογίαν μου ὡς ἀπόρροιαν προσωπικῶν ὄλων διαθέσεων, ἄνευ ἀπολύτου πεποηθῆσεως εἰς τὸ ἀλάθητον αὐτῶν—ὅτι οἱ ρυθμοὶ τοῦ Κάλβου ἐξεγείρουσι βαθέως τὴν σκέψιν καὶ μοὶ παρέχουσιν αἰσθητικὴν ἀπόλαυσιν ἐκ τῶν σπανιωτέρων. Καὶ τοῦτο ὁμολογῶ θαρρῶν τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον δὲν ἔπαυσα νὰ φρονῶ ὅτι τὸ ἰσχυρὸν παρ' ἡμῶν σιχουρογικὸν σύστημα δύναται ν' ἀνταποκριθῆ πρὸς πᾶσαν ἀνάγκην τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἀλλὰ καὶ δὲν δύναμαι νὰ κρύψω τὴν στενοχωρίαν μου ὁσᾶκις, τυγχάνοντος λόγου περὶ τοῦ Κάλβου, ἀκούω παρ' ἀνθρώπων, ἐχόντων ἀνεπτυγμένον τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ, τοιαύτην περίπου ἀπόφασιν: «Καλὸς εἶναι ὁ Κάλβος, ἀλλὰ δὲν μ' ἀρέσει τὸ μέτρον του». Στενοχωροῦμαι, διότι οὐδὲν σχεδὸν εὐρίσκω νὰ ἀπαντήσω ἢ γνώμην τῶν εἶναι λίαν εὐλογος καὶ πιθανῶς ἀρμόζεται πρὸς τὴν γνώμην ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰ ὄψα, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐλαχίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν οἱ νόμοι τοῦ Κάλβου. Ἀλλὰ σκέπτομαι συγχρόνως ὅτι ἐν τῇ παρουσίᾳ περιπτώσει διὰ νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐμπιστευθῶμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰ ὄψα μας, καὶ εἰς μόνον αὐτὰ, δὲν ἀρκεῖ «νὰ μὴ μᾶς ἀρέσῃ τὸ μέτρον του», καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀποφαινώμεθα περὶ ἐνὸς ποιητοῦ, ὡς ἀποφαινώμεθα περὶ τοῦ τυχόντος προσώπου... Διὰ νὰ ἐκτιμῶμεν ἀκριβέστερον τὸ ρυθμικὸν κάλλος τῆς ποιήσεως τοῦ Κάλβου, διὰ νὰ καταστήσωμεν αὐτὸ προσιτὸν εἰς τὴν ἡμετέραν αἰσθησιν, ἀνάγκη νὰ λησμονήσωμεν πρὸς στιγμήν τὴν συνήθειαν, καὶ νὰ θέσωμεν εἰς ἐνέργειαν ὀλίγον τι καὶ τὸν νοῦν. Πρέπει πρῶτον νὰ κρίνωμεν καὶ ἔπειτα νὰ ἀποφανθῶμεν, διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς διὰ τῆς κρίσεως διεμόρφωσεν οὕτω τὰ μέτρα του, μεταχειρισθεὶς αὐτὰ οὐχὶ μηχανικῶς, ἀλλ' ἐκ φιλοσοφικῆς, ὡς εἶπεῖν, ἀντιλήψεως, ὡς μᾶλλον ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ βίαια κινήματα τῆς ψυχῆς πρὸς τῆς ὁδῆς τὰς ἀνάγκαις πηύσεως, πρὸς τὸ λυρικὸν ἔπος. Ἐν τῇ πρὸς τὰς Μούσας θαυμασία ὁδῆ τοῦ ὁ ποιητὴς παραβάλλει τὸ μέτρον πρὸς τὸν ὄρνιν τοῦ Διός:

Τὰς πτέρυγας ἀπλώνει
Ὡς τ' ὄρνιν τοῦ Διός
Καὶ ὑψώνεται τὸ μέτρον
Ἐως τὸν οὐράνιον κῆπον
Τῶν Πιερίδων.

Ἄλλ' οἱ ἀετοὶ δὲν ἀνίστανται εἰς τὰ ἕψη ἀπομμιούμενοι τὴν κίνησιν τοῦ μορμυρίζοντος

ὄρνικου, τὰ βήματα τῶν τετραπόδων, ἢ τοὺς κύκλους τῶ βαλλισμῶν, καθ' ὃν τρόπον περιποῦν κινούνται, βαίνουν καὶ ἀνακυκλοῦνται καὶ τὰ ἐν χρήσει μέτρα. Ἴσως ἔχω ἄδικον· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἀποσιωπήσω ὅτι αἱ ὄψα τοῦ Κάλβου ὄχι μόνον κόσμον ἀπόγον ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ νέον κόσμον ἀρμονίας διήνοιξαν ἐνώπιον ἡμῶν. Ἀναγινώσκων δὲ πρὸς τινος ἐν τῷ περὶ Ὑψους τοῦ Δογγίνου τίνι τρόπῳ ἀποφαίνεται ὁ μέγας τεχνολόγος περὶ τῶν καλουμένων «ὁμοειδῶν ρυθμῶν», κατενόησα ἀκοπώτερον διατὶ ὁ Ζαλακώστας κινούμενος ἐκ καλλιτεχνικοῦ ζήλου πρὸς μεταφύτευσιν νέων μέτρων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ποιήσει, ἂν καὶ ἀτιμῶς εἰς ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἀποκαλεῖ τὸν ρυθμὸν τοῦ δεκαπεντασύλλαβου «γραμμάλαν», καὶ ἀλλαχοῦ σιγματίζει ὡς ἀδητὴ τὸν δεκαεξασύλλαβον στίχον, τὸν τόσῳ προσφιλεῖς εἰς τοὺς Σούτσους καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν. «Οὐδὲν συντείνει τόσον εἰς τὸ νὰ μικροποιῇ τὸ ἕπος ὅσον οἱ ὁμοειδεῖς ρυθμοὶ, συνεκπίπτοντες τέλειον εἰς τὸ ὀρχηστικόν, κομποί, μικροχαρεῖς, ψυχροὶ καθιστάμενοι διὰ τῆς ὁμοειδίας. Παρασύρουν τοὺς ἀκροατὰς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, βιάζονται ἐπ' αὐτοὺς τὴν προσοχὴν, δὲν ἐπιβάλλονται διὰ τοῦ πάθους τῶν λόγων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ρυθμοῦ κινῶσι τοὺς ἀκροατὰς νὰ προαποδίδωσι τὰς ὀφειλομένας καταλήξεις». Νομίζει τις ὅτι ὁ Δογγίνος, ἔχει ὑπ' ὄψιν τοὺς ρυθμῶν καὶ τὰ μέτρα τῆς καθ' ἡμᾶς ποιήσεως.— Ἀλλὰ τοιαύτας ἐκβιάσεις, ὡς αἱ ἀνωτέρω καταδεικνύμεται, δὲν ὑφιστάμεθα ἐκ τῶν στίχων τοῦ Κάλβου, οἷτινες, ἂν δὲν ἀναπαύσιν ἀκόπως τὴν ἀκοήν, ἀλλὰ πλήττουν αὐτήν, εὐρεῖς καὶ ἀνετοὶ, ἀδέσμευτοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἐξόχως ἐκφραστικοὶ καὶ εὐαρμοστοῦντες πρὸς τὸ θέμα ὅπερ ἀναπτύσσουσιν. Ἐνούμενοι ἐν τῷ μέτρῳ, ποικίλλουσιν ἐν τῷ ρυθμῷ, φέρουσιν ἀμυδρῶς τὴν ἀνάμνησιν τῶν μεγάλων μουσικῶν συνθέσεων, αἷτινες δὲν κανονίζονται πρὸς χορδὸν καὶ πρὸς ὁσμάτια, καὶ ἐν τῇ φαινομενικῇ τῶν ἀσυμμετρίας εἶναι διεσκευασμένοι σοφῶς. Ἐκ τούτων οἱ μὲν χωροῦν ἡρέμα καὶ σεμνότερον, οἱ δὲ ἐκχύνονται βιαίως, ἀνάπαιστοι ὀρμητικοί, παθητικώτεροι, μέχρις οὗ ἐκπνέουσιν εἰς τὸν ἐν τέλει τῆς στροφῆς πεντασύλλαβον, ὡς τὸ κύμα ἐκπνέει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Αἱ συνιζήσεις ἀπαλύνουσαι καμπυλοῦσι τοὺς στίχους, προσδίδουσαι εἰς αὐτοὺς τὴν χάριν βαθυκόλπων παρθένων, καὶ ἡ εὐηχος ἐκάστοτε ἐναλλαγῆ τῶν φωνηέντων καὶ τῶν διφθόγγων—παρὰ τὸ ἀσύνηθες πολλῶν λέξεων καὶ φράσεων τοὺς ἀπαλλάττει σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τῶν ἀφορήτων χασμφοδιῶν. (Ἀπὸ τὰ «Πρῶτα Κριτικά» τοῦ κ. Κ. Παλαμά)

Η ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ

Α'

Ο Γάλλος ακαδημαϊκός Lamy εις μίαν μελέτην του επί της μορφώσεως της γυναικός αποδεικνύει ότι ή γνώσις ή βελθείς και πρᾶγματική ή επιστημονική μάθησις δύναται μεγάλως νά ωφελήσῃ τήν γυναίκα και ἐξ αὐτῆς τήν κοινωνίαν. «Φοβοῦνται λέγει, μήπως ή επιστήμη μεγαλώσει εις τήν γυναίκα τήν ματαιότητα ἐκ τῆς υπερηφανείας, ἀκόμη δέ περισσότερον μήπως ὅταν αὐξήσῃ τὰς γνώσεις διαφθείρει τήν κρίσιν της». Βλέπουν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς επιστήμης τὰς πλέον σωτηρίου ἀληθείας και τὰς ἐπιφοβωτέρας πλάνας. Καί ἐρωτοῦν ἐὰν ή γυνή θά δυναθῇ νά ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτῶν και φοβοῦνται ἀκόμη περισσότερον μήπως ή γυνή ήτις ἔως τώρα μετὴν ἀπλήν πίστιν της ἦτο ὁ μόνος πρόμαχος τοῦ θερησκευτικοῦ συναίσθηματός, ζητήσασα νά στηρίξῃ τήν πίστιν της, ἴσως ἴδῃ αὐτὴν κλονιζομένην. Ο συγγραφεὺς παραδέχεται ὅτι αἱ γνώμαι αὐταὶ δὲν εἶναι ἕλω; διόλου ἀβάσιμοι, ὑπο-

στηρίζει ὅμως ἕτι τοῦναντίον μίαν σοβαρὰ μάθησις εἶναι τὸ μόνον μέσον ὅπου δύναται νά καταπολεμήσῃ τήν ματαιότητα και ἐπιπολαιότητα τῆς γυναικός καθὼς και νά στηρίξῃ τήν πίστιν της και τήν κρίσιν της. Εἰς κεφάλαια πλήρη πειστικότητος και ἀκριβείας ἐκθέτει τὸ κύρος, τὸ ὅποιον θά ἀποκτήσουν αἱ μορφωμέναί γυναῖκες εις τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν και ὡς μητέρες εις τὸ πνεῦμα τῶν υἱῶν των.

Διότι οὗτοι ὅταν μεγαλώσουν ἐκφεύγουν πλέον ἀπὸ τήν μητρικὴν ἐπιρροήν. Ἡ καρδιά των εἶναι πάντα κοντὰ εις στήν μητέρα των, ἀλλ' ἐννοοῦν ἤδη ὅτι αἱ γυναῖκες πιστεύουν τυφλῶς ἐνῶ οἱ ἄνδρες γνωρίζουν. Ἡ μητέρα εἶναι ἀνίκανος νά λύσῃ τὰς ἀμφιβολίας αἵτινες ἐγεννήθησαν εις τὸν νεκρὸν ἐγκέφαλόν των ἀπὸ τὸν σκεπτικισμόν και τήν φιλοσοφίαν. Διατηροῦν ὅλον τοὺς τὸ σέβας, ὅλην τὴν εὐγνωμοσύνην, σκέπτονται ὅμως και αὐτοὶ ὅτι «δὲν μπορεῖ νά μιλήσῃ κανεὶς λογικὰ μετὰ τὰς γυναῖκας» σκέπτονται μετὰ τοὺς ἄνδρας οἵτινες «ξεύρουν και εἶναι τοῦ καιροῦ των». Ἀπὸ αὐτοὺς στηρίζονται εις ἓνα σκεπτικισμόν τὸν ὁ-

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

(Φωτογραφία τῆς ἐρασιτέχνιδος κ. Πηνελόπης Φωτιάδου)

ποῖον ἀμέσως τὰ πάθη καθιστῶσι πρόσφορον καὶ ἐπομένως ἀποδεδειγμένον. Φθάνει οὕτως ὁ υἱὸς ἀπέναντι τῆς μητρός του εἰς μίαν στάσιν ἣν κρίνει εὐλαβῆ, εἰς ἣν ὅμως τὸναντίον προσδίδεται μία περιφρόνησις ἀσυνείδητος καὶ ὀριστική. Ἀποφεύγει τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς αἰρέσεις πρὸς χάριν τῆς μητρός του. Δὲν συμμερίζεται πλέον τὰς δοξασίας της. Ἀπλῶς τὰς κλομεταχειρίζεται. Ἰδοὺ μία ἀνεπανόρθωτος βλάβη τὴν ὁποῖαν μία μητέρα πρᾶγματικῶς μορφωμένη δύναται νὰ ἀποφύγη. Ἄς ἐκπαιδεύεται λοιπὸν διὰ τὸν υἱὸν της ἂν ὄχι δι' ἐκυτὴν. Ἄν αἱ ἀνωμαλίας μερικῶν ζητημάτων τὴν ἀποθαρρύνουν ἄς εἰπῆ εἰς ἐκυτὴν ὅτι ἂν ἐπιμείνη ἐξασφαλίσει ἴσως τὸν θρίαμβον τῆς ἀληθείας εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ υἱοῦ της. Δὲν θὰ σκεφθῆ ὅτι ἡ ἀμάθεια τῆς κοστίζει τὴν πλέον ἐνδύμυχον λύπην, ἀπογυμνοῦσα αὐτὴν τῆς ἐμπιστοσύνης χωρὶς ὅρια εἰς ἣν τὴν ἐκράτει ὁ θαυμασμὸς τοῦ παιδίου; Δὲν θὰ θελήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν χαρὰν νὰ εἶναι καθ' ὅλα ὑπερήφανος δι' αὐτὴν, νὰ πιστεύῃ εἰς τὸ λογικὸν ὅπως πιστεύει εἰς τὴν καρδίαν τῆς μητρός του;

Ἐπισημαίνει ἐπίσης ὅτι ἡ μόρφωσις τῆς γυναικὸς εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐπιπολαιότητος τῆς μερίδος αὐτῆς τῆς κοινωνίας ἣτις καλεῖται ὁ κόσμος. Τὸ κυριώτερον θέλημα τῶν κοσμικῶν συνθηροῦσων εἶναι ἡ γυνή. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεκράτησε ἡ ἰδέα, καταστάσα ἀξίωμα «ὅτι ἡ γυνή δὲν ἀρέσκειται εἰς τὸ σοβαρὸν». Οἱ ἄνδρες διὰ νὰ εἶναι εἰς αὐτὰς εὐχάριστοι ἐνεκολπώθησαν τὴν εὐθυμίαν αὐτὴν φλυαρίαν ἢς κυριώτερον στοιχεῖον εἶναι αἱ φιλοφρονήσεις ἢ κολογία καὶ εἰδήσεις τῆς κοσμικῆς κινήσεως. Οἱ δὲ νεαροὶ ἄεργοι, καλοὶ χορευταί, κυνηγοί, λεμβοδρόμοι, οἱ λαμβάνοντες μέρος παντοῦ ὅπου εἶναι κολακευτικὸν νὰ βλέπεται τις εἶναι οἱ μόνον ἱκανοὶ νὰ παρέχουν τὰς εἰδήσεις εἰς τοὺς θαμῶνας τοῦ σαλονίου, καὶ κατέχουν εἰς αὐτὸ τὰ πρωτεῖα. Ἐὰν ἐμφανίζετο κανεὶς μέγας ἄνθρωπος καὶ ἡ δόξα του ἀκόμη ἔμενε σκοτεινὴ εἰς τὴν κοσμικὴν ἀμάθειαν, δὲν θὰ ἐβλεπαν εἰς αὐτὸν εἰμὴ τὴν ἀπλότητα, τὴν κάποτε πρόστυχον τῆς ἐνδυμασίας του, τὴν ἐπιφύλαξιν ἣτις συνοδεύει συχνὰ τὴν βελύχτη τῆς σκέψεως καὶ θὰ συνεπέρασαν ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ σοβαρότης εἶναι πράγματα δυσάρεστα. Ὅλα λοιπὸν τὰ ἐνδιαφέροντα ζητήματα τῆς ζωῆς δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὰ σαλόνια, διότι οἱ ἄνδρες παρεσκευάσθησαν οὕτως, ὥστε εἰς συντροφίαν γυναικῶν κάθε ἀξίωσιν νὰ γίνεσθαι

ὑποδεστέρα τοῦ πνεύματος αὐτῶν καὶ κάθε ματαιότητος προτέρημα.

Αὐτὸ εἶναι ἔλεγον ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποῖαν αἱ γυναῖκες μὴ δυνάμεναι νὰ γνωρίσουν τὴν διακρίσιν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος καὶ βέβαιον ὅτι θὰ εὐρωσι παντοῦ τὰς αὐτὰς διασκεδάσεις τοῦ πνεύματος ἀφοῦ τὸ ἔφερον μαζὺ τῶν, ἔφθασαν νὰ δίδουν εἰς αὐτὴν τὴν σκηνὴν τὴν πάντοτε ὁμοίαν προσοχὴν μόνον εἰς τὸν διάκοσμον. Ἔχουν ἐξ ἐνστικτοῦ ἀγάπην διὰ τὴν κομψότητα, τὰ ἄνθη, τὴν ἀρμονίαν τῶν ἐπιπλώσεων, τὴν καλὴν διάταξιν τῶν ὑποδοχῶν. Ἡ ἀγάπη αὕτη ἐκυριάρχησε καὶ ἡ μόνη διαφορὰ ἦν κάμνει μεταξὺ τῶν οἰκιῶν, αὐτὸ τὸ ὅποιον αὐξάνει ἢ ἐλαττώνει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ εἶναι δεκτὸς τις εἰς αὐτὴν, αὐτὸ τὸ ὅποιον τὴν θέτει εἰς μίαν κοινωνικὴν θέσιν, εἶναι ἡ πολυτέλεια. Ἐξασκεῖ δὲ τὴν ἔλξιν αὐτὴν διότι εἰς μίαν κοινωνίαν εἰς ἣν ἡ ἀριστοκρατία τῆς καταγωγῆς κατηργήθη, καὶ ἡ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος δὲν ἀναγνωρίζεται, τίποτε δὲν συγκρατεῖ τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ χρήματος.

ΕΝΙΑ ΔΑΜΗΛΑΘΗ

Ἀπὸ τὴν Διάλεξιν τῆς κ. Ἄννας Κρεδτενίτου
ΠΕΡΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ
εἰς τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων

Β'

Εἰς ὅλα τὰ ἔθνη οἱ ἐθνικοὶ χοροὶ εἶναι ἱερὰ παρακαταθήκη καὶ πάντα τὰ ἔθνη διὰ παραδόσεων περιέσωσαν αὐτοὺς ὡς τεκμήρια τῆς καταγωγῆς των. Ἡμεῖς δυστυχῶς οἱ ὅποιοι εἴχομεν νὰ υπερηφανευόμεθα δι' αὐτοὺς ὄχι μόνον τοὺς ἐλησμονήσαμεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπεφρονήσαμεν. Δὲν λησμονῶ τὴν ἐντύπωσιν ἣν μοὶ ἐπροξένησεν ἐρώτησις φοιτητρίας Ρουμανίδος εἰς γνωστὴν ὠραίαν ἑπαύλιν ἐν Κηφισίᾳ ὅπου ἐδίδετο ἀπογευματινὴ πρὸς τιμὴν τῶν τότε φοιτητῶν καὶ φοιτητῶν Ρουμάνων. Διατὶ δὲν ἔχορεύσατε τοὺς ὠραίους Ἑλληνικοὺς σας χορούς; Ἡμεῖς χορεύομεν πάντοτε τοὺς ἰδικούς μας ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶμεν. Ἡσθάνθη τὴν ὁδὸν ἀπὸ τὴν παρατήρησιν ταύτην ἰδίως ὅταν ἀντελήφθη πόσον ὑπέροχοι εἶναι οἱ χοροὶ μας ὥστε ἀλήγησα συνεσταλμένη. Οἱ χοροὶ μας τῶντι εἶται πολλὴ ὠραῖοι καὶ πολλὴ δύσκολοι. Διὰ νὰ χορευθῶσι καλῶς πρέπει ἡ μουσικὴ νὰ ἀπαρτίζεται ἀπὸ πολλὰ βιολιά καὶ ἡ σημερινὴ μουσικὴ δὲν εἶναι ἡ κατάλληλος. Τὸ μᾶθημα ἦτο σκληρὸν καὶ τόσον βαθῶς τὸ αἰσθάνθη ὥστε ἐπιστρέψασα εἰς τὸν οἶκον ἂν καὶ ἤδη εἶχον παύσῃ πρὸ 18τίας νὰ χορεύω παρε-

κάλεσα τὸν σύζυγόν μου ὅπως μοῦ διδάξῃ τοὺς ἑλληνικοὺς χορούς καὶ κατορθώσω, εἰ δυνατὸν τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἰσῶν ὠραίων ἐθνικῶν χορῶν μας.

Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνελάμβανα ἦτο μέγα. Ἡ θέλησις ὅμως εἶναι μία μεγάλη δύναμις καὶ ἡ ἀρχὴ τὸ ἦμισον τοῦ παντός.

Ἀφοῦ ἐδιδάχθην τοὺς ἑλληνικοὺς χορούς ἐκάλεσα ἐν τῷ οἴκῳ μου εἰς ἀπογευματινὰς φίλας καὶ γνωρίμους καὶ ἤρχισα μόνη τὸ ἔργον μου. Πολλὰ εὐχαρίστως ἐδέχθησαν νὰ διδασθῶσι καὶ προσεπάθησα ὅσον ἠδυνήθη νὰ μεταδώσω ὅ,τι εἶχον διδασθῆ προβάλλουσα πάντοτε ὡς ἀμοιβὴν τῶν κόπων μου. τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἐχόρευον τοὺς ἑλληνικοὺς χορούς ὅπου καὶ ἐὰν εὐρίσκονται διασκεδάσοισαι.

Πραγματικῶς ἔκτοτε εἰς τὰς διασκεδάσεις τῶν διαφορῶν κυριῶν ἐχορεύετο καὶ ὁ ἑλληνικὸς χορὸς. Εἰς μίαν διασκεδασίαν ἐν τῷ οἴκῳ μου παρενέβη καὶ ἡ νῦν πρόεδρος τοῦ Λυκείου Κα Παροῦν.

Μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ ἰδρῶσιν Ἄνκειον τῶν Ἑλληνίδων ἡ πολῦτιμος Κα Παροῦν καὶ μοὶ προτείνῃ ὅπως λάβω μέρος. Ἐδίστασα καὶ δὲν ἐδέχθη ἀμέσως, ἔχουσα ὡς ἀρχὴν νὰ μὴ λαμβάνω μέρος εἰς Συλλόγους ἔνεκεν ἐλλείψεως χρόνου. Ὅταν ἀργότερον ἴδρουν τὸ Ἄνκειον μοὶ λέγει μίαν ἡμέραν. Ἐὰν δεχθῆτε τὴν ἐφορίαν τῶν ἑλληνικῶν χορῶν θὰ ἰδρῶσω τιμῆμα χοροῦ, θὰ ἔχετε καὶ κυρίας βοηθοὺς καὶ θὰ δυνηθῆτε εὐχερέστερον νὰ πραγματοποιήσητε τὸ ὠραῖον ὄνειρόν σας. Ἡλεκτρίσθη ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ, διότι μοῦ εἶχε γεννηθῆ εἶδος ψυχώσεως διὰ τοὺς ἑλληνικοὺς χορούς καὶ ἐδέχθη εὐχαρίστως. Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων εἶμαι λίαν εὐχαριστημένη διότι ἐφοίτησαν πλέον τῶν 120 μαθητῶν. Ἐκαλέσαμεν διδασκάλους καὶ τὰ μαθήματα πλέον ἐδίδοντο τακτικά.

Ὅταν τὰ νομοσχέδια τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Τσιριμώκου τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν τότε οἱ ἑλληνικοὶ χοροὶ θὰ εἶναι ὑποχρεωτικοὶ εἰς τὰ δημόσια καὶ μὴ σχολεῖα καὶ αἱ εἰς τὸ λαϊκὸν τμήμα διδασθῆσιν νῆαι θὰ δύνανται νὰ χορηγεῖν ὡς διδασκάλισσαι εἰς τὰ τῶν θηλέων σχολεῖα καὶ ὑπηρετοῦσαι τὸ ἐθνικὸν ἔργον νὰ εὐρουν καὶ πόρον ζωῆς. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν ἀλλὰ καὶ τὰ περιφρονημένα δημοικὰ μας ἄσματα δὲν σιροῦνται ἀξίας.

Κατὰ τὴν 9ην καὶ 10ην ἑκατονταετηρίδα ἀπαντῶμεν ἀποσπάσματα ποιημάτων ἀπαρτάτων πρὸς τὰ σημερινὰ κατὰ τὴν γλῶσ-

σαν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ μέτρον. Ἄννα ἡ Κομνηνὴ ἀναφέρει ἀπὸ τοῦ 1080 ἄσματα τοῦ λαοῦ ἴδια πρὸς πανηγυρισμὸν διαφορῶν πολιτικῶν συμβάντων. Γνωστὸν δὲ ὅτι εἶδους πινος τραγουδιῶν χλευαστικῶν ἢ διατίχων ἐποιεῖτο χοῦσιν ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τοῖς ἱπποδρομίαις ὅπως ἐκδηλώσῃ τὴν κατὰ τῶν Ἀυτοκρατόρων ἢ στρατηγῶν ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ.

(Ἀξιόλογον πραγματεῖαν περὶ Δημοτ. ἀσμάτων κατέλειπεν ὁ ἀποθανὼν Θ. Ἀρσεντινός).

Ὁ μέγας Γκαῖτε ἐπῆρξε ἐνθροῖνος θαυμαστῆς τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας καὶ πολλὰκις ἐξεδήλωσε τὸν πρὸς αὐτὰ θαυμασμόν του μετέφρασε δὲ ὡς γνωστὸν, πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἰς Γερμανικὴν γλῶσσαν ἅπανα Ἡπειρωτικὰ ἄσματα ἀποκαλεῖ.

Ὁ Montaigne ἀνωμολόγει ὅτι ἡ ἀπλότης καὶ χάρις τῆς δημοτικῆς ποιήσεως καθιστῶσιν αὐτὴν ἐφάμιλλον πρὸς τὰς καλλονὰς τῆς τελειωτέρας τεχνικῆς ποιήσεως.

Ὁ ἀρμοδιώτατος πάσης ποιήσεως κριτῆς Chateaubriand ἀνεκήρυξε τὴν δημόδιον Ἑλλ. ποιήσιν ἀπαμίλλον διὰ τὴν ἀληθῆ ἐκφρασίαν τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ὁ δὲ Μένδελσον δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποφανθῆ ὅτι οὐδεμία τεχνικὴ ποιήσις ἔχει τοσοῦτον ἰσχυρὰν τὴν ἐσωτερικὴν δύναμιν καὶ τὰ αἰσθηματὰ ὅσον ἡ δημοτικὴ.

Ὁ C. Fauriel «Chants populaires de la Grèce Moderne» ἔγραψε τόμους 2 (1824—25). Διὰ τοῦ ἔργου του τοῦτου παρέσχεν μεγάλην ἐκδόλευσιν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν διότι εἰσαγαγὼν τοὺς Ἑθρῶποιους εἰς αὐτὸν τὸν ἰδιωτικὸν βίον τοῦ πολυπαθοῦς Ἑλληνοῦ καὶ παρασῶν αὐτοῖς ἀληθῆ τὴν εἰκόνα τῶν τότε προμάχων τῆς πατρίδος συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν συμπαθειῶν τοῦ κόσμου ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἐπίσης ἔγραψεν ὁ Legrand Recueil des chants populaires Grecs. Paris 1873. Ἐπίσης ὁ Schmidt Griechische Märchen, Tagen und Volks Lieder καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Μετὰ τῶν ὄσων οὕς ἀνέγνωσα, ἐμελέτησα καὶ εἶδον εἰς τὰ Μουσεῖα, δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ διασωθέντες χοροὶ μας εἶναι λείψανα τῶν ἀρχαίων θαυμαστῶν χορῶν μας. Ὅταν δὲ σκεφθῶμεν ποῖαν ἀντίληψιν εἶχον οἱ πρόγονοί μας τοῦ ὄραον καὶ πόσον ἀνεπτυγμένην εἶχον τὴν αἰσθητικὴν θὰ ἦτο αὐτόχορημα ἔγκλημα ἐὰν δὲν περισώσωμεν τὰς παραδόσεις καὶ τὰ τόσον ὠραῖα ἔθιμα τῶν ἡμετέρων προγόνων. Εὐτυχῶς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διεφύλαξε

διὰ μέσου τῶν αἰῶνων πολλά ἐξ αὐτῶν. Ἄς μὴν τὰ ἀφίσωμεν νὰ χαθῶσιν ἐντελῶς.

Νῦν δτε ἡ Ἑλλάς ἀπέκτησε τριαυτήν αἰγλήν ἃς φανῶμεν περισσότερον πατριῶται, περισσότερον Ἑλληνας καὶ ἃς μὴν μείνη Ἑλληνικὸς οἶκος εἰς τὸν ὁποῖον νὰ μὴν χορεύονται καὶ οἱ Ἑλληνικοὶ χοροὶ μας καὶ νὰ μὴν ἀκούονται καὶ τὰ ὠραῖα δημοτικὰ ᾄσματά μας.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἀπὸ τὴν εἰς τὸ Δύκειον τῶν Ἑλληνίδων διὰ
λεξιν τῆς κ. ΛΟΓΟΘΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Γ'

Αἱ σχολαὶ τοῦ Καθολικοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντικοῦ συνδέσμου τῶν γυναικῶν καθὼς καὶ αἱ γυναικεῖαι κοινωνικαὶ σχολαὶ τοῦ Βερολίνου τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Φραγκούφτης προσφέρουσι μᾶλλον πρακτικὴν μόρφωσιν, χωρὶς ὅμως νὰ παραμεληθῆται ἐν αὐταῖς τελείως καὶ ἡ Θεωρητικὴ.

Καὶ τίνα ὠφέλειαν παρέχουν αἱ σχολαὶ αὐταὶ, αἱ ὁποῖαι ὅλκι συνδέονται στενωτάτα μὲ σωματεῖα ἐργαζόμενα πρακτικῶς; Καὶ θὰ στοιχίζουσι καὶ πάρα πολλά, θὰ εἴπη ἴσως καμμία κυρία ἀναμιχθεῖσα ἤδη εἰς συλλόγους. Εἰς ἀπάντησιν θὰ ἐξετάσω λεπτομερέστερον τὰς ἐργασίας τοῦ εἰς ἐμὲ κάλλιστα γνωστοῦ «Ἰνστιτούτου κοινωνικῆς ἐργασίας» τοῦ Μονάχου. Ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἤρχισεν πρὸ δύο ἐτῶν. Εἶχομεν τότε 500 μάρκα ἐν τῷ ταμείῳ, πολλὴν αἰσιοδοξίαν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μικρὰν ὁμάδα γυναικῶν ἐργαζομένων ἀληθῶς ἀκταπονήτως.

Καὶ ἔμωσ πῶς ἐκτοτε κατωρθώθησαν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν, πρὸς αὐξήσιν τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ τῆς χαρᾶς πτωχῶν συντετριμμένων ἀνθρώπων, πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τὸ ἔγκλημα καὶ ἀπὸ τὴ φτώχεια.

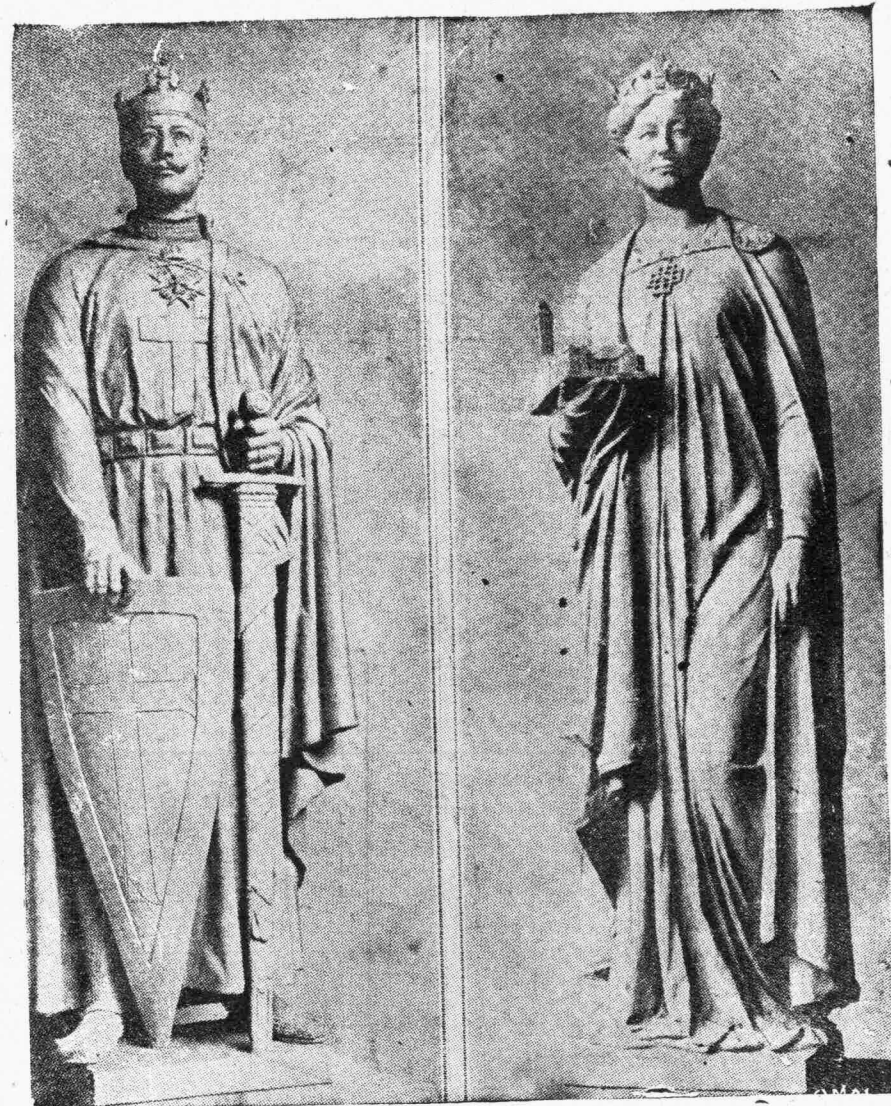
Ἡ δρᾶσις τοῦ Ἰνστιτούτου, ἡ ὁποία φυσικὰ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν δρᾶσιν ἄλλων ἀναλόγων ὁργανώσεων ἐξελίσσειται ὡς ἐξῆς:

Ἄφ' ἐνὸς μὲν προσπαθοῦν νὰ προσελκύσουσι διὰ διαλέξεων, ἢ δημοσιευμάτων, ἢ προσωπικῶν προτροπῶν γυναῖκας αἱ ὁποῖαι νὰ διαθέτουν ἐλευθέρως ὥρας πρὸς τοιαύτην ἀνευ ἀμοιβῆς ἐργασίαν. Ἀναλόγως δὲ τῶν προδιαθέσεών των, ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν των, ἢ τῆς μορφώσεώς των προσπαθοῦν νὰ δώσουσι εἰς αὐτάς ἐργασίαν εἰς διάφορα καθιδρύματα καὶ κοινωνικὰς ὁργανώσεις ἢ εἰς τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Ἰνστιτούτου. Οἱ δισταγμοὶ τοὺς ὁποίους κατ' ἀρχὰς ἐξέφραζον διάφοροι δημόσιοι ὑπάλληλοι

ἢ διευθυνταὶ ἰδρυμάτων ἐν σχέσει μὲ τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν σταθερότητα τῆς τοιαύτης ἐρασιτεχνικῆς δρᾶσεως κυριῶν καὶ δεσποινίδων ἐξηλείφθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῆς παραδειγματικῆς ἐργασίας, ἣν αὐταὶ προσέφερον. Πᾶσαι αἱ κυρίαὶ ἀναλαμβάνουσιν ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ὑπηρεσίαν κατόπιν γραπτῆς ὑποσχέσεως περὶ τακτικῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀνατεθειμένων εἰς αὐτάς καθηκόντων. Δύνανται βεβχίως διὰ σοβαροῦς λόγους νὰ ἀπουσιάσουσι, ἀλλὰ ὀφείλουσι νὰ εὑρουσι πρῶτον ἀντικαταστάτριαν.

Καὶ ποῖαι εἶναι αἱ διάφοροι σφαῖραι τῆς δρᾶσεως; Τὸ μέγιστον ἐνδιαφέρον, ἰδίᾳ τῶν νεωκωτέρων μελῶν στρέφεται πρὸς τὴν βρεφοκομίαν. Τὸ Ἰνστιτούτον φροντίζει ὥστε πάντοτε νὰ εὑρίσκωνται ἐν ὑπηρεσίᾳ κυρίαὶ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ εἰς τὰ νηπιότροφεία, εἰς τὰ κακαστήματα ὅπου παρέχεται ἀποστειρωμένον γάλα στὰ παιδιὰ καὶ εἰς τὰ γραφεῖα ὅπου παρέχονται συμβουλὰς παντὸς εἴδους εἰς τὰς μητέρας. Τὰ ἰδρύματα ταῦτα συντελοῦσι τόσον πολὺ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς θνησιμότητος τῶν παιδιῶν ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ ἐπίσημοι στατιστικαὶ, ὥστε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψω μακρότερον εἰς τοῦτο. Δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι εἰδικοὶ διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα, θὰ ἤθελον νὰ προσθέσω, ὅτι ἐν Γερμανίᾳ βρεφοκομεῖα δὲν ὑπάρχουσι, ἀλλ' ἄλλαι ὁργανώσεις ἀρκετὰ πολυπλοκοὶ, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐδῶ ἀρκετὸς περὶ αὐτῶν λόγος.

Διὰ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ, 3 - 6 ἐτῶν λειτουργοῦσι οἱ σχολικοὶ κήποι, ὅπου ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν διπλωματούχου νηπιαγωγοῦ. βηθηθουμένης συνήθως καὶ ὑπὸ ἄλλων κυριῶν, τὰ μικρὰ παιδιὰ παίζουσι, ψάλλουσι καὶ συνηθίζουσι εἰς τὴν καθριότητά καὶ τοὺς καλοὺς τρόπους. Τὰ παιδιὰ τῆς κατωτέρας τάξεως, τῶν ὁποίων καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἐργάζονται διὰ τὸν βιοπορισμὸν, εἶναι οἱ τακτικοὶ τρόφιμοι τῶν σχολικῶν κήπων. Ἐὰν ἡ μήτηρ μόνη ἐν τῷ οἴκῳ κρατεῖ συνήθως καὶ τὰ παιδιὰ πλησίον τῆς, ἐν τούτοις διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει εἶναι εὐεργετικώτατα τὰ ἰδρύματα ταῦτα, διότι ἡ παραμέλησις τῶν παιδιῶν ἢ συνήθως παρατηρουμένη εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις εἶναι πολλάκις ἡ πρώτη αἰτία διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ σωματικὴν των κατὰπτωσιν, ὅταν μεγαλώσουσι. Οἱ σχολικοὶ κήποι καὶ τὰ παιδοκομεῖα καθόλου διατηροῦν χαρακτηριστικὰ οἰκογενειακῶν καὶ οὐχὶ σχολικῶν. Ἐδῶ δὲ εὑρίσκει πλεῖστον ἔδαφος δρᾶσεως ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Διότι τὸ κράτος καὶ οἱ δημόιοι μῶλις τελευταῖον ἤρχισαν νὰ διαθέτουν χρήματα καὶ πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς. Προη-

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙ Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

γήθησαν δὲ γενικῶς ἐν Γερμανίᾳ φιλόανθρωποι ἰδιῶται ἢ κοινωφελεῖς σύλλογοι.

Διὰ δὲ τὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα φοιτῶσι εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς ἀμφοτέρω ἐργάζονται ἢ εἶναι ἀπησχολημένοι οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ φροντίζουσι διὰ τὰ τέκνα των λειτουργοῦσι τὰ παιδικὰ ἄστυα, ἔχοντα σκοπὸν τὴν προφύλαξιν τῶν παιδῶν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῶν δρόμων.

Διότι ἀπεδείχθη διὰ πραγματικῶν γεγονότων καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι οἱ νεαροὶ ἐγκληματῆται προέρχονται ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ δρόμου, τὰ ἀνευ ἐπιτηρήσεως.

Τὰ παιδικὰ ἄστυα λειτουργοῦσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντὸς τῶν σχολείων. Ἐκεῖ παραμένουσι τὰ παιδιὰ μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων των καὶ πρῶτον μὲν καταγίνονται εἰς τὴν μελέτην τῶν μαθημάτων των καὶ τὴν παρασκευὴν τῶν γραπτῶν ἐργασιῶν των, εἶτα δὲ παίζουσι ἢ ψάλλουσι σχολικὰ τραγούδια.

Εἰς τὰ πτωχότερα τῶν παιδιῶν ἡ διευθύνουσα τὸ ἄστυον ἢ ἡ βοηθὸς τῆς κατωρθώνουσι ἐξ ἰδίων μέσων ἢ μικρῶν ἐράνων νὰ παρέχουσι ἄρτον καὶ γάλα.

Ἐτερον σημεῖον γυναικεῖας δρᾶσεως ὑπὲρ τῶν παιδιῶν εἶναι ἡ ὑπ' αὐτῶν παρεχομένη βοήθεια εἰς τὸν σχολικὸν ἰατρόν.

Ἐν Μονάχῳ ἐργάζονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον 10 κυρίαί εἰς δώδεκα δημοτικὰ σχολεῖα. Αὗται βοηθοῦσι τὸν σχολικὸν ἰατρὸν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν παιδίων, ἐπιβλέπουσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διαταχθείσης θεραπείας, παροτρύνουσι τοὺς γονεῖς νὰ ἀγοράσουν διὰ τὰ παιδιά των ὀφθαλμοκίβια, κηλεπιδέσμοις ἢ τι ὅμοιον, νὰ τὰ ἀποστέλλουν εἰς τὰ γυμναστήρια, εἰς τὰς θερμὰς ἐξοχὰς, νὰ ἀλλάζουσι τὴν τροφήν τῶν τέκνων των, νὰ τοὺς δίδουσι γάλα ἀντὶ ζύθου κτλ.

Προσπαθοῦν ἀκόμη νὰ ἐξεύρουσι οἰκογενεῖας αἱ ὁποῖαι νὰ παρέχουν εἰς πολὺ πτωχὰ παιδιά ὀλίγην θερμὴν τροφήν τὸ μεσημέρι, ἀφ' οὗ ἀκόμη τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα διατίθενται διὰ τὰ σχολικὰ συσσίτια εἶναι τόσον πενιχρὰ ὥστε δὲν δύνανται ἅλα τὰ πτωχὰ παιδιά νὰ οἰκονομηθοῦν.

Φροντίζουν ἀκόμη, ἂν ἀνακαλύψουσι ἐνίοτε ἰδιαιτέρως μεγάλην ἐγκατάλειψιν τῶν παιδίων καὶ κίνδυνον δι' αὐτὰ, νὰ τὰ μεταφέρουσι εἰς καθαρότερον ἤθικόν περιβάλλον.

Καὶ ἐν Ἑλλάδι θὰ ἦτο ἀνάγκη πρῶτιστα πάντων νὰ διορισθῶσι σχολικοὶ ἰατροί, διὰ νὰ προφυλάσσεται ἡ εὐπροσβλήτος μικρὰ ἡλικία ἀπὸ τὰ ποικίλα νοσήματα. Θὰ ἦτο ἐπίσης εὐκατόρθωτον, ὡς νομίζω, νὰ ἐξευρεθοῦν ἀρκεταὶ οἰκογενεῖαι, αἱ ὁποῖαι προθύμως θὰ παρεῖχον εἰς ἀποδεδειγμένως πτωχὰ παιδιά ὀλίγον θερμὸν φαγητὸν κατὰ τὴν μεσημβριαν, ἀφ' οὗ ἡ κακὴ δίαιτα εἶναι τὸ προσφορότερον ἔδραμον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀσθενειῶν.

Ὅπως δὲ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Γερμανίας, οὕτω καὶ ἐν Μονάχῳ λειτουργοῦσι κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν πρότυπον δύο μαθητικὰ ἀναγνωστήρια εἰς δύο σχολικὰ οἰκήματα τῶν πτωχῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως. Τὰ ἀναγνωστήρια ταῦτα σκοπὸν ἔχουν καὶ νὰ προφυλάξουσι τὰ παιδιά ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς περιπλανήσεως των εἰς τοὺς δρόμους καὶ συγχρόνως νὰ ἀντιδράσουσι κατὰ τῆς διαδόσεως τῆς αἰσχροῦς φιλολογίας τῶν ἐγκληματικῶν μυθιστορημάτων. Τὰ παιδιά εὐρίσκουσιν ἐκεῖ μέσα εἰς θερμὴν εὐχάριστον αἴθρυσαν ὠρεῖα βιβλία καὶ πρόθυμον καθοδήγησιν ἐκ μέρους τῶν κυριῶν τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐνίοτε ἀναγινώσκονται καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων περὶ μύθου ἢ διηγήματα ὠρεῖα.

Καὶ ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας τὰ μυθιστορηματικὰ τοῦ Νικ Κάρτερ καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα τῆς αἰσχροῦς φιλολογίας διεδόθησαν τελευταίως κατὰ τρόπον λίαν ἀνησυχητικόν. Κατὰ τοὺς 11 μῆνας τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς μου παρετήρησα μὲν καταπληκτικὴν αὐξήσιν τῆς κυκλο-

φορίας τῶν δεκκλέπτων αὐτῶν δηλητηριωδῶν φυλλαδίων, τὰ ὁποῖα προσφέρονται εἰς κάθε γωνίαν καὶ τὰ ὁποῖα εὐρίσκει τις εἰς τὰς χεῖρας μικρῶν παιδίων καὶ νεανίσκων καὶ ἀνδρῶν μὲ τὰς ἀηδεῖς εἰκόνας των περιστάνουσας δολοφονίας καὶ ἐγκλήματα παντὸς εἴδους καὶ τὰς ἐπίσης ἀηδεῖς καὶ ἐπιβλαβεῖς διηγήσεις των. Πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι μὲ ὀλίγον χρόνον τὰ διακαστήρια θὰ αἰσθανθοῦν ἀρκετὰ τὴν ἐπίδρασιν τῶν τοιούτων ἀναγνωσμάτων ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν νεανικῶν ἐγκλημάτων.

Ἐδῶ θὰ ἠδύναντο πολλὰ νὰ γίνουσι καὶ τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων θὰ προσπαθήσῃ μὲ ἅλα τὰ μικρὰ μέσα του νὰ ἐκδώσῃ καλὰ καὶ εὐθηνὰ βιβλία. Διότι μόνον μὲ καλὰ καὶ ἐξ ἴσου εὐθηνὰ βιβλία ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ ἐκτοπίσῃ τὰ κακά.

Μ ΒΡΥΣΗ

Ἄνοιξι πάλι γύρισε,
μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.
Πέρικτες ζευγαρώνουνε,
ἀηδόνια κελαῖδοῦνε.

Πᾶν ἡ κοπέλλες γὰρ νερὸ
στὴν κρουσιαλέμα βρύση,
ποῦναι σιὰ πλάγη τοῦ βουνοῦ
κι' ἔλατα τὴ σκεπάζουν.

Τὴ βρύση βροίκανε ξερὴ
καὶ τὸ νερὸ στραμμένο.
— Βουσοῦλα, τί ξεράθηκες;
τί γίναν ἡ δροσιές σου;

— Μὰ μαύρη νύχτα σκοτεινὴ
καταραμένη νύχτα
ἀγριο γεράκι πέρασε
κι' ἔφερε τὰ ματιὰτα
πῶς σκοτωθῆκαν τρεῖς νεοὶ
ἀπ' τὰ χωρὰ τοῦ κάμπου,
ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσατε,
καὶ τοὺς ἐχθροὺς χαλοῦσαν...
ἔφυγ' ἡ μίνα τοῦ νεροῦ
ἡ ὄμορφη νεράδα,
μὲ τὸ φαρμάκι στὴν καρδιά
καὶ τὰ μαλλιά χυμένα
πάει ζητώντας τὰ κορμὰ
νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃ....

Ἔτσι κι' ἐγὼ ξεράθηκα...
κι' εἶμαι πᾶν πεθαμένη...

ΑΙΚ. Δ. ΚΑΤΣΙΦΟΥ

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ

Γ'.

«Ἐσπέραν τινὰ συνέπεσε νὰ μεταβῶ ὅπως προσφέρω τὰ σέβη μου εἰς τὸν καπετὰν Πάνον εἰς συγγμὴν ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσαν εἶρον αὐτὸν περικυκλωμένον περὶ τὸ διβάνιον, ἀπὸ δασύτριχας ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας καθημένους καὶ ἰσταμένους εἰς πάσας τὰς στάσεις, καταφόρους ὄπλων, ἀνὰ μέσον δ' αὐτῶν, κινουμένην ὡσεὶ πρὸς ἀντίθεον, διέκρινα μετ' ἐκπλήξεως τὴν νεαρὴν καὶ ὠραίαν μηστήριον αὐτοῦ. Ἡ εὐθυμία φαιδρότης καὶ ἡ χάρις αὐτῆς διέκρινε παράδοξον ζωηρότητα εἰς τὴν σκυθρωπὴν ἐκείνην ὀμήνηρον. Ἄλλη κυρία, ἐπίσης διακεκριμένη καὶ μᾶλλον ἐπιφανής, παρίσταται εἰς τὸ περιέργον ἐκεῖνο πολεμικὸν συμβούλιον. Πολλοὶ ἤκουσαν βεβαίως περὶ τῆς ἡρώιδος Μπουμπουλίνας. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο πρόσωπον ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾷ. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σύζυγος αὐτῆς, τοῦ ὁποῖου τὴν μεγάλην περιουσίαν ἐκληρονόμησε, κατήγετο ἐκ Σπετιῶν, ἡ συνήθης αὐτῆς διαμονὴ ἦν ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νήσῳ. Αὕτη ἀνέπτυξε πολὺν ζήλον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐξώπλισε πολλὰ πλοῖα διὰ τὴν ναυτικὴν αὐτῆς ὑπηρεσίαν. Τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἔστρεψεν πρὸς τὴν Πελοπόννησον, συνεδέθη μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ μετέσχε τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπόλεως. Βεβαίως εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσηλθὲν ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν κυρίευσιν αὐτῆς, ἐνῶ τὸ αἷμα ἤχρυσεν εἰς εἰς τὰς ὁδοὺς, περιφερομένη ὡσεὶ ἐν θριάμβῳ ἐφιππος κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ἀνατολιῶν καὶ τῶν Ἀμαζόνων. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐμνήστευσε τὴν ὠραίαν αὐτῆς θυγατέρα μετὰ τοῦ καπετὰν Πάνου ἐπισχύρασα οὕτω τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἐπιρροὴν αὐτῆς, ἐνῶ ἐξ εἰτέρου διὰ τῆς ἐπιγαμίας ταύτης καὶ ὁ γηραιὸς Κολοκοτρώνης προσεκτάτω τὴν ὑποστήριξιν ἰσχυρᾶς μερίδος ἐν Σπέτιαις. Οὕτως ἡ Μπουμπουλίνα κατέστη συγχρόνως Νησιώτισσα καὶ Καπετανίτισσα!...»

Γνωσταὶ ἀποβαίνουσιν αἱ ἐμφύλιοι διενέξεις, αἵτινες ἐδημιουργήθησαν ἅμα τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Ἀστρεὶ Βασ Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως. Μετὰ τὴν διαφωνίαν τοῦ ἐν Ἀργεὶ παραμένουτος βουλευτικοῦ πρὸς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐδρεῖον Ἐκτελεστικὸν καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἀποτυχοῦσαν ἀπόπειραν τοῦ Φρουράρχου Ναυπλίου Πάνου Κολοκοτρώνη, ὅπως ὀδηγήσῃ βίᾳ εἰς Ναυπλίον τοὺς ἐχθρικῶς διακειμένους πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν Βουλευτικὸν Ἀσπ. Φατήλαν, Α. Λόντιον καὶ τὸν Ἀντιπρόεδρον Ἐπίσκοπον Βρεσθίνης Θεοδώρητον.

τὸ Βουλευτικὸν, ἀπελθὼν εἰς Κρανίδιον, προέβη εἰς τὴν καθάρσιν τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη καὶ τῶν μελῶν αὐτοῦ Ἀνδρέου Μεταξᾶ καὶ Σωτ. Χαλαράμη ὅς ἀνικατέστησε διὰ τῶν Γεωργ. Κουντουριώτη, Π. Μπόλιαση καὶ Ἀνδρέου Ζαίμη, συγχρόνως δ' ἐκάλεισε καὶ τὸν Πάνον Θ. Κολοκοτρώνην νὰ παραδώσῃ τὰ φρούρια τοῦ Ναυπλίου εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ διορισθεῖσαν Ἐπιτροπὴν.

Ὁ Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης, δυστροπήσας νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ νέου Ἐκτελεστικοῦ, ἀπεκηρύχθη παρ' αὐτοῦ ὡς ἀποστάτης καὶ ἐχθρὸς τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους, διαταχθεὶς ἅμα τῆς διὰ τῶν ὄπλων καταλήψεως τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς καταδιώξεως τῶν ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην ἐστρατοπεδευμένων ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀντικυβερνητικῶν. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τούτων τῆς Κυβερνήσεως ἦν ἡ ἦτα τῶν ἀντικυβερνητικῶν, συνεπείᾳ δὲ ταύτης ἡ μεσοῦντις τοῦ Ἰουνίου 1824, ἀποχώρησις τοῦ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶ ἐκ Ναυπλίου καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἐγκατάστασις τῆς νέας Κυβερνήσεως τοῦ Κρανιδίου.

Ἀτυχῶς ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καταδίωξις τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πάνου δὲν περιορίσθη μέχρις αὐτῶν. Ἡ Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, πιεζομένη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη νὰ καταλίπῃ τὴν ἐν Ναυπλίῳ οἰκίαν, ἣν κατεῖχεν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ, ἠναγκάσθη πλήρως ὀργῆς νὰ ἀπέλθῃ εἰς Σπέτιαις. Ἡ προφανῶς ἀνοίκειος αὕτη πράξις τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν τσαούτιας ἐξόχους ὑπηρεσίας παρασχούσαν ἡρώϊδα τῶν Σπετιῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου ἐξηρέθησεν, ὡς ἦν ἐπόμενον, πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ Ναυπλίου καὶ αὐτοὺς τοὺς φίλα φρονοῦντας, τῇ νῆα Κυβερνήσει, ἀχωρίστους δύο Ἀνδρέας, τοὺς Ἀνδρέαν Ζαίμην καὶ Ἀνδρέαν Λόντιον, οἵτινες πλήρως ἀγανακτήσεως ἐξήλθον ἐπιδεικνύοντες τοῦ Ναυπλίου καὶ προσέφυγον εἰς τὸ ἐν Ἀρκαδίᾳ στρατόπεδον τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη. Καὶ ὅτε μετ' ὀλίγον χρόνον κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν νέαν ἐμφύλιον σύρραξιν τῆς 22ας Νοεμβρίου 1824, ἐφρονεῖτο ἐν Θάμῃ τῆς Ἀκαρδίας ὁ Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης, ἡ νεαρὰ χήρα αὐτοῦ Ἐλένη ἠκολούθησε τὴν μητέρα αὐτῆς Μπουμπουλίαν εἰς Σπέτιαις, ἐνθα παρέμεινε μέχρις οὗ βραδύτερον ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Ἀκαρνανοῦ στρατηγῶν Θεοδ. Γρίβα.

Μ. ΛΑΜΠΡΥΝΙΔΗΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

Πρωτοφανής βεβαίως μεταξύ των Ἑλληνικῶν εορτῶν, καὶ ἀξία τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος τῆς μεγαλυνοθείας Ἑλλάδος θὰ εἶναι ἡ εορτὴ τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων. ἡ διοργανουμένη εἰς τὸ Στάδιον ὑκτὼ ἢ δέκα πέντε ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα, ἡμέραν ἣν θὰ ὀρίσῃ ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα, ἡ ἐνισχύσασα καὶ θερμῶς υἰοθετήσασα τὴν ἰδέαν τῆς εορτῆς αὐτῆς.

Ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς, παλαιὰ καὶ νέα θὰ ἀντιπροσωπευθῇ εἰς τὸ Στάδιον μετὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς χοροὺς, τὰ Ἑλληνικὰ τραγούδια καὶ τὰς πολυποικίλους καὶ πλουσιωτάτας Ἑλληνικὰς καὶ τοπικὰς ἐνδυμασίας.

Αἱ ἐπαρχίαι, τὰ νησιά, ἡ Ἠπειρος καὶ Μακεδονία, τὰ Δωδεκάνησα θὰ παρουσιασθῶν μετὰ μοναδικὴν μεγυλοπρέπειαν. Τὸ Λύκειον δὲν ἐπερίθῃ εἰσόδῳ. Ὑπὲρ τὰς δέκα πέντε χιλιάδας δρ. ὑπελογίσθησαν διὰ τὰς ἐνδυμασίας, τὴν ἐνερμύνισιν καὶ ἐναρχίστρωσιν τῶν χορῶν καὶ τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῆς εορτῆς αὐτῆς. Εἰς τὸν στίβον τοῦ Σταδίου θὰ παραταχθῶν ὑπὲρ τὰ πεντακόσια πρόσωπα Ὀμάδες ἀπὸ δέκα καὶ δέκα πέντε χορευτριάς θὰ ἀντιπροσωπεύσων μετὰ θυμασίως ὠραία ἐνδύματα ἐκάστην γῶραν. Μόνον ἡ Χίος παρουσιάζεται μετὰ τέσσαρας διαφόρους ἐνδυμασίας τὴν μίαν ὠραιότεραν τῆς ἄλλης.

Αἱ δύο μουσικὴ τῆς φρουρᾶς, ἀπὸ ἑκατὸν ὄργανα θὰ ἀποτελέσων τὴν μὲνάντα τοῦ Σταδίου Χορωδία ἀπὸ 100 φωνάς, πενήντα γυναικείας καὶ πενήντα ἀνδρικές θὰ συνοδεύῃ τὰς χορευτριάς μετὰ Ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια. Ὅλοι καὶ ὅλοι τοῦ τραγουδιοῦ θὰ φοροῦν ἑλληνικὰ ἐνδύματα τῆς Ἀσιακῆς.

Ἡ εορτὴ θὰ ἀρχίσῃ μετὰ ἀρχαίῃν παναθηναϊκῆν παράστασιν. Αὐτὴν (ἀ ἀκολουθήσῃ ἡ Νεωτέρα Ἑλλάς μετὰ πενήντα εἰδῶν ἑλληνικὰς ἀμφιέσεις.

Αἱ τιμαὶ ὠρίσθησαν εἰς δρ. 4, 3, 2, 1 καὶ 50 λεπτὰ ὀλόκληρον τὸ ἄνω τοῦ διαζώματος μέρος.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Ἡ Σατακοστὴ εἶναι βεβαίως ἡ περίοδος τῶν Συναυλιῶν. Οἱ χοροὶ μετριάζωνται, ὀλιγοστεύων, σταματοῦν διὰ τὰ τὸς διαδεχθῶν αἱ συνυλίζων, αἱ ἰποταὶ ἐξαιρετικῶς ἐφέτος καὶ πολλὰ καὶ ἐκλεκτὰ ἦσαν.

Μεταξὺ τῶν πρώτων ἡ συναυλία τοῦ Κουίντετου τοῦ κ. Καλομοίρη μετὰ τὴν σύμπραξιν τῆς κ. Σκέπερη καὶ τῆς Δος Γεννάδη δ' αὐτὰ τραγούδια, ὑπῆρξεν ἐπιτυχεστάτη, καὶ ἐστερέωσεν ὀριστικῶς πλέον τὴν καλὴν φήμην κα τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ πρωτεργάτου τοῦ Κουίντετου κ. Μ Καλομοίρη καὶ τῶν λοιπῶν συμπραττότων καλλιτεχνῶν.

Ὅ,τι δὲ ἔκαμεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἐσπερινὸν κουίντετο εἶναι τὸ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐκτελεσθὲν πρόγραμμα τοῦ, τὸ ἀποτελούμενον ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν καὶ ἰδ κα τοῦ.

Δὲν θὰ θεωρηθῇ δὲ παραδοξολογία ἡ ἐκφραζομένη γνώμη ὅτι τὸ ἀκροατήριον ἀπήλυσεν ἐξαιρετικῶς τὴν μουσικὴν αὐτὴν, διότι ἀταποκρίνεται εἰς τὴν ἀτίληψίν του καὶ ὀμιλεῖ περισσότερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν.

Ἡ συναυλία τοῦ κ. Μπιστίντου μετὰ τὴν σύμπραξιν τῆς κ. Εἰρήνης Καλογορη μὰς ἐπανεφέρων εἰς ἕνα παοελθὸν συμπαθέστατον, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ ἐκλεκτὴ καλλιτέχνης μὰς παρεῖχε συχνότερα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὴν ἀπολαμβάωμεν. Ἀπεσπασμένη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ καθήκοντα κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ πατριωτισμοῦ, εἰς τὰ ὅποια εἰς οὐ ἐπέδειξε ζηλευτὴν τελειότητα, ἡ κ. Καλογορη εἶχε γίνε ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τὸν μουσικὸν καὶ μὴ κόσμον τῶν πολυπληθῶν θαυμαστῶν τῆς, οἱ ὅποιοι καὶ τὴν ἐχειροκρότησαν μετὰ ὄλον τὸν ἐνθουσιασμὸν, τὸν ὅποιον ὡς καλλιτεχνικὴ ἐμφανίσις καὶ ὡς καλλιτέχνης μαζὴ ἐμπνέει πάντοτε. Ὁ κ. Μπιστίντου ὡς πάντοτε βιολιὴ πρῶτης γραμμῆς ποῦ σκορπᾷ ῥίγη καὶ συγκινήσεις γύρω του.

Ἡ συναυλία τῆς Δος Σμαράγδας Γεννάδη, τῆς συμπαθεστάτης τοῦ ἄσματος καλλιτέχνης ὑπῆρξεν ἀπὸ τὰς ἐκλεκτοτέρας τῆς γειμερινῆς περιόδου. Το τραγουδι ἐλκυε καὶ συγκινεῖ περισσότερο ἀπὸ τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν. Ἡ φωνὴ, τὸ λεπτεπίλετον αὐτὸ ὄργανον, ὅταν διευθύνεται ἀπὸ αἰσθημα καὶ τέχνην τῆς περιοπῆς τῆς καθηγητριάς τοῦ Ὀδείου Δος Γεννάδη εἶναι

ἀπόλαυσις ἀπὸ τὰς σπανωτέρας. Δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐκλεκτὸν κοινόν, τὸ ἰποῖον παρευρίθη εἰς τὴν ὠραίαν συναυλιάν, ἐπλημύρην μετὰ ἄθη τὴν σκηρὴν καὶ ἐχειροκρότησε θερμὰ τὴν συμπαθεστάτην καὶ διαπρεπῆ καλλιτέχνηδα.

Ἡ συναυλία τῆς κ. Καμπανάκη καὶ Δος Πανιῆ ἀπετέλεσαν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπίσημον ἐμφάνισιν τῶν δύο ἀπὸ τὰς ἀριστευστάτας μαθητριάς τοῦ Ὀδείου, αἱ ὅποια ἐστάλησαν δι' ὑποτροφίας τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ἐξωτερικόν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μουσικῶν τῶν σπουδῶν.

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Ψάρι Μαγιατικό. Τὸ καθαρίζεται ἀπὸ λέπια καὶ δέρμα, σιζίετε τῆς φέτες εἰς τρόπον ὥστε νὰ βγῇ τὸ ραχοκόκαλο καὶ ἡ φέτα ν' ἀνοίξῃ εἰς δύο ἢ νὰ μοιρασθῇ καὶ εἰς τέσσερα. Τὸ ἀλατίζετε, καὶ τὸ βάζετε εἰς σαγανάκι μετὰ βούτυρο, μαϊνιανὸ καὶ κρεσσὶ νὰ βράσῃ ὥστε νὰ εἶναι σκεθὸν ἔτοιμο. Κτυπάτε 2—3 αὐγά, ἀναλόγως τοῦ ψαριῦ ποῦ ἔχετε, χωριστὰ τὰ ἄσπρα εἰς ἄφρον καὶ ὅταν εἶναι ἔτοιμα ρίπεται μέσα καὶ τοὺς κρόκους καὶ τὰ ἐνώνετε. Ἐπειτα βάζετε εἰς τὸ τηγάνι ἄσθον πάχος, ἡ λάδι ἢ βούτυρο νὰ βράσῃ καλά, βουτάτε τῆς φέτες καλὰ εἰς τὸ αὐγόν, τῆς ρίψετε εἰς τὸ βράζον βούτυρο, ἄμα κοκκινίσουν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τῆς γυρίζετε ἀπὸ τὸ ἄλλο. Θὰ φουσκώσουν καὶ θὰ γείωνον σάν λουκουμάδες καὶ τοὺς βγάζετε μετὰ τρυπητὴ κουτάλα.

Ἐχετε βράσει πατάτες τῆς λυώνετε σάν εἰς τὸ πουρέ, τῆς ἀπλώετε εἰς τὴν πιατέλα σας καὶ ἐπάνω σερβίρετε τὸ ψάρι. Στολίζετε τὴν πιατέλα μετὰ μαϊτανόν, εἰς κλαδιὰ τριγωνισμένο ἢ μή, ἢ μετὰ κρεμμύδα ματσουλοῦ.

Ἀγκινάρες αὐγολέμονο. Πέρνετε μεγάλες καὶ ὠραίες ἀγκινάρες, τῆς καθαρίζετε καὶ ἀφαιρεῖτε τὰ μαλλιά ἀπὸ τῆς κορδιές. Τὰς ψήνετε ὀλόκληρες μετὰ βούτυρο καὶ μετὰ νερό, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ τὰς σκεπάξῃ. εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Τῆς σκεπάζετε μέσα εἰς τὴν κατσαρόλα μετὰ πιάτο διὰ νὰ μὴ μαυρίσουν, ὅταν εἶναι ἔτοιμες, κἀννετε αὐγολέμονο, τὸ δένετε μετὰ ὀλίγη φαρίνα, σερβίρετε κατὰ σειρὰν ὀρθῆς τῆς ἀγκινάρες καὶ τῆς σκεπάζετε μετὰ τὸ αὐγολέμονο. Ἡμπορεῖτε ἀντὶ αὐγολέμονο νὰ τῆς σκεπάσετε μετὰ ἄσπρη σάλτσα.